

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2015

Alena Veselá

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra sociologie

**Symbolické a materiální (od)dělení kuřáckých a
nekuřáckých prostor**

Bakalářská práce

Autor: Alena Veselá

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Vedoucí práce: Mgr. Petr Vašát, Ph.D.

Hradec Králové 2015

Zadání bakalářské práce

Autor: Alena Veselá

Studium: F12582

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Symbolické a materiální (od)dělení kuřáckých a nekuřáckých prostor**

Název bakalářské práce AJ: Symbolic and Material Division of Smoking and Non-smoking Areas

Anotace:

Cílem práce je popsat symbolické a materiální způsoby dělení restauračních prostor na kuřácké a nekuřácké. Otázka kouření či nekouření v restauračních prostorách se stává stále více aktuální a jednou z odpovědí je oddělení prostor. To může mít nicméně za následek řadu konsekvencí. Snahou práce tak bude zodpovědět následující výzkumné otázky. Jakými způsoby jsou prostory oddělovány? Jak dělení prostor ovlivňuje chod restauračních zařízení? Jak toto dělení vnímají samotní hosté? Práce užije kvalitativní metodologie, tj. semi-strukturovaných rozhovorů, fotodokumentace a freelistingu. Výzkum bude realizován ve vybrané městské části Prahy. Teoreticky a konceptuálně práce čerpá z kulturní sociologie a antropologie materiality. Literatura: Besser-Siegmund, C. 1998. Kuřáci. Praha: Empatie. Hrubá, D. 2010. Mýty a fakta o kouření. Praha: Liga proti rakovině. Low, S. M., Lawrence-Zú?iga, D. 2003. The Anthropology of Space and Place: Locating Culture. Malden: Blackwell Publishing. Metz, R. 2008. Restaurace a host. 1. vydání. Praha: Europa ? Sobotáles. Pospěch, P. 2013. ?Městský veřejný prostor: interpretativní přístup.? Sociologický časopis / Czech Sociological Review 49 (1): 75-100.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Petr Vašát, Ph.D.

Oponent: Mgr. Josef Bernard, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 24.6.2014

Prohlášení: Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala (pod vedením vedoucího bakalářské práce) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 5. 5. 2015

Anotace

VESELÁ, ALENA. *Symbolické a materiální (od)dělení kuřáckých a nekuřáckých prostor*. Hradec Králové : Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2015, 70 pp. Bakalářská práce.

Cílem práce je popsat symbolické a materiální způsoby dělení restauračních prostor na kuřácké a nekuřácké. Otázka kouření či nekouření v restauračních prostorech se stává stále více aktuální a jednou z odpovědí je oddělení prostor. To může mít nicméně za následek řadu konsekvencí. Snahou práce tak bude zodpovědět následující výzkumné otázky. Jakými způsoby jsou prostory oddělovány? Jak dělení prostor ovlivňuje chod restauračních zařízení? Jak toto dělení vnímají samotní hosté? Práce užije kvalitativní metodologie, tj. semi-strukturovaných rozhovorů, fotodokumentace a freelistingu. Výzkum bude realizován ve vybrané městské části Prahy. Teoreticky a konceptuálně práce čerpá z kulturní sociologie a antropologie materiality.

Klíčová slova: kuřácké prostory, nekuřácké prostory, dělení

Annotation

VESELÁ, ALENA. *Symbolic and Material Division of smoking and non-smoking areas*. Hradec Králové : Faculty of Arts, University of Hradec Králové, 2015, 70 pp. Bachelor Degree Thesis.

The purpose is to describe symbolic and materialistic ways of dividing restaurant spaces to smoking and non-smoking sections. The issue of smoking or not smoking in a restaurant is becoming more and more serious and a possible solution is to dividing the area. Nevertheless, it may have many consequences. This research will try to answer following questions. How are the areas separated? How does the partition influence the regular workflow of a restaurant? What is the opinion of the guests? The qualitative methodology will be used to determine listed issues using semi-structured interviews, photo documentation and free listing technique. The research will be conducted on particular quarters of Prague. The thesis uses the sources from sociology and materialistic anthropology for theoretical and conceptual facts.

Keywords: smoking areas, non-smoking areas, division

Poděkování:

Ráda bych na tomto místě poděkovala svému vedoucímu práce Mgr. Petru Vašátovi, Ph.D. za neuvěřitelnou trpělivost a cenné rady, celé mé rodině a přátelům za psychickou podporu a respondentům za poskytnuté informace nezbytné k této práci.

Obsah

ÚVOD.....	9
1. STAV DOSAVADNÍHO POZNÁNÍ.....	10
1.1. Restaurační zařízení.....	10
1.1.1. Definice restauračního zařízení.....	10
1.1.2. Historie restauračních zařízení v České republice.....	11
1.1.3. Historie restauračních zařízení ve světě.....	12
1.2. Funkce restauračních zařízení.....	12
1.3. Pohled návštěvníků na funkci restauračních zařízení.....	13
1.4. Kuřácké a nekuřácké prostory.....	14
1.4.1. Svoboda kouřit proti svobodě nedýchat cigaretový kouř	16
1.5. Pohled České republiky.....	17
1.6. Pohled ostatních států Evropy.....	18
1.7. Kuřáci a nekuřáci.....	20
1.7.1. Historie kouření.....	20
1.7.2. Aktivní kouření.....	21
1.7.3. Pasivní kouření.....	22
2. ZÁKLADNÍ TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	24
2.1. Proč lidé chodí do hospody?.....	24
2.2. Prostory kuřáků a nekuřáků a jejich dělení.....	25
2.3. Zdravotní rizika.....	26
2.4. Sociální interakce.....	27
3. POSTUP A VÝZKUMNÉ METODY.....	28
3.1. Cíl výzkumu.....	28
3.2. Výzkumné otázky.....	28
3.3. Metoda šetření, cílová skupina.....	29
3.3.1. Popis šetření.....	30
3.4. Vzorek.....	31
3.4.1. Charakteristické rysy respondentů.....	32
3.5. Způsob zpracování dat.....	33

4. POPIS VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ.....	34
4.1. Popis průběhu sběru dat.....	34
4.1.1. Rozhovory s nekuřáky.....	35
4.1.2. Rozhovory s kuřáky.....	35
4.1.3. Rozhovory s majiteli restauračních zařízení.....	36
4.2. Deskripce rozhovorů.....	36
4.3. Výsledky rozhovorů s nekuřáky.....	51
4.4. Výsledky rozhovorů s kuřáky.....	55
4.5. Výsledky rozhovorů s majiteli restauračních zařízení.....	59
4.6. Srovnání výsledků rozhovorů nekuřáků a kuřáků.....	59
4.7. Srovnání výsledků rozhovorů kuřáků, nekuřáků a majitelů restauračních zařízení.....	61
5. INTERPRETACE VÝSLEDKŮ.....	62
5.1. Srovnání výsledků se základními teoretickými východisky.....	62
5.2. Shrnutí.....	63
ZÁVĚR.....	66
ZDROJE.....	68
PŘÍLOHY	
Příloha 1	
Příloha 2	
Příloha 3	
Příloha 4	
Příloha 5	
Příloha 6	

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je rozdělení kuřáckých a nekuřáckých prostor v restauračních zařízeních. Jako název jsem zvolila Symbolické a materiální (od)dělení kuřáckých a nekuřáckých prostor. Téma jsem si vybrala z důvodu aktuálnosti, neboť se v současné době připravuje návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních. Tato zařízení jsou pro sociologii zajímavá tím, že se v nich utváří velké množství názorů společnosti a vytvářejí se zde sociální interakce.

Výzkumnou oblastí je městská část Praha 4, která je zároveň i mým trvalým bydlištěm.

Cílem práce je popsat symbolické a materiální způsoby dělení restauračních prostor na kuřácké a nekuřácké a jejich vnímání návštěvníky těchto zařízení. Splnění vytčeného cíle je výsledkem kvalitativního výzkumu, který je založen na výzkumných otázkách, které jsou koncipovány do tří základních oblastí.

Základní otázky jsou:

- 1) Jakými způsoby jsou prostory oddělovány?
- 2) Jak dělení prostor ovlivňuje chod restauračních zařízení?
- 3) Jak toto dělení vnímají samotní hosté?

Práce je řazena do kapitol, které mají své podkapitoly. První kapitola vymezuje základní pojmy, informace a fakta důležitá pro úvod do samotného tématu. Druhá kapitola je složena z teoretických poznatků, které jsou základem pro vytváření otázek výzkumu. Následující kapitola popisuje zvolenou metodologii. Blíže charakterizuje vybraný vzorek a způsob zpracování dat. Poslední kapitola se věnuje výsledkům šetření. Získané informace jsou následně zpracovány.

1. STAV DOSAVADNÍHO POZNÁNÍ

Tato kapitola slouží k sumarizaci základních teoretických poznatků, které napomáhají k orientaci v daném tématu.

1.1. Restaurační zařízení

1.1.1. Definice restauračního zařízení

Pro všechna zařízení, která jsou určena pro společnou konzumaci jídla a pití, web HACCP v článku Kategorizace hostinských zařízení používá jednotný výraz jídelna. Jedná se jak o veřejný, tak soukromý prostor, který musí splňovat hygienické předpisy a předem dané stavební normy.

Pavel Pospěch ve své studii Městský veřejný prostor: interpretativní přístup uvádí, že veřejný prostor má ze sociologické teorie definici takovou, že se zpravidla jedná o prostor, do kterého má zákonný přístup každý, jedná-li se o normální situaci. Hovoří se tedy o nesoukromé části městských sídel, která je určena k setkávání lidí. Může se sledovat z hlediska materiální a symbolické dimenze, což v praxi znamená, že soukromý a veřejný prostor je od sebe oddělen řadou nejrůznějších materiálních a symbolických prvků.

Z hlediska účelu web HACCP v článku Kategorizace hostinských zařízení rozděluje jídelnu na dva typy, restaurace a bary. Do kategorie restaurace lze zařadit podniky typu restaurace s primárním prodejem pokrmů a možností nejen zakoupení nápojů, nýbrž také s možností různé formy společenské zábavy (například hospody), samoobslužné restaurace (jídelny), rychlá občerstvení (bistra, fast foody – hamburgerové restaurace), restaurační zařízení nacházející se podél cest (motoresty), stánky podávající občerstvení, jídelní vozy. Do kategorie bary patří primárně podniky, jejichž dominantu

tvoří prodej nápojů a umožňují různé formy zábavy. Sekundárně lze v těchto podnicích obstarat výrobky studené kuchyně, teplé pokrmy ve formě minutek či cukrářské výrobky. Následné dělení se týká cateringových služeb (dodávky pokrmů na objednávku), kantýn (například závodní jídelny) a stravování školní, nemocniční a stravování v sociálních zařízeních.

Pro účely této práce se dále používá označení restaurační zařízení jako označení pouze pro restaurace, hospody a bary, na jejichž rozdíly není kladen podstatný důraz.

1.1.2. Historie restauračních zařízení v České republice

Restaurační zařízení v České republice se dle webových stránek pivovary.info a jejich článku Historie hostinců – původ českých názvů v pohostinství těší mnoha synonymům – hospoda, restaurace, hostinec, knajpa, trojka, čtyřka a další. Některé výrazy, byť jsou v běžné řeči hanlivějšího rázu, znamenají tutéž instituci – tedy místo, kam lidé směřují za jídlem, pitím, spolupracovníky, přáteli, rodinou. Nejčastější výraz jako označení pro tento typ podniku je hospoda. Nejpravděpodobněji se tento výraz vyvinul z oslovení pro majitele zařízení. Patrně tento výraz pochází od starých Slovanů spojením slov ghosti (host) a potis (pán). Znamenalo to nejspíše „pán hostů“.

V současnosti lze označení hospoda použít ve dvou významech – v prvním se používá jako označení pro kvalitní restauraci, která se opírá o staročeské tradice, v druhém se neprávem používá při označení restauračního zařízení nižší úrovně, lidově nazývaného čtyřka.

Termín restaurace pochází z latinského označení pro uvedení do původního stavu, společnost ho ovšem užívá pro místo, kde je možné se nasytit, napít či dávat průběh sociálním interakcím.

České pohostinství bylo nejvíce ovlivněno německým vstupem. Právě díky germanismu známe z pohostinství termíny jako krčma, lokál, pajzl či šenkovna.

1.1.3. Historie restauračních zařízení ve světě

Historii restauračních zařízení lze podle webu Wikipedia sledovat od římských taveren, přes anglosaské pivnice až po rozvoj moderního systému domu v 19. století. Dům „otevřený pro veřejnost“ má největší historii ve Velké Británii, Irsku, Austrálii, Kanadě a Dánsku. Obecně lze říci, že funkce restauračních zařízení se v celosvětovém měřítku neliší.

1.2. Funkce restauračních zařízení

Dle názoru Jiřího Vinopala ve studii Instituce hospody v České společnosti znamená zařízení převážně typu hospoda místo, které nabízí klidné a neformální prostředí, v němž se mohou scházet kamarádi, známí, potažmo rodina, či se zde dají konat pracovní schůzky. Z tohoto hlediska v hospodě převládá zábava, lidé se do těchto podniků chodí bavit takřka o čemkoli, není po nich vyžadována znalost společenského bontonu a láká je právě na již zmiňovanou zábavu a celkově uvolněnou atmosféru.

Autor pak sleduje prostředí hospod ze třech úhlů pohledu – v prvním klade důraz na roli, jakou restaurační zařízení hraje na úrovni lokální komunity, ve druhém se soustředí na sociální prostředí samotného zařízení, tedy návštěvníky a personál, a ve třetím na pohled jedince.

V prvním pohledu uvádí restaurační zařízení jako místo, kde lze zorganizovat oslavy nejrůznějšího druhu. Naprosto nezastupitelnou funkci mají tato zařízení především na vesnicích, kde mnohdy není nabízený jiný

prostor k uspořádání jakýchkoli společenských akcí.

Autor říká, že v hospodě panuje určitá hierarchie přesto, že to na první pohled není vidět. Část hospody (zpravidla situovaná co nejbližší k výčepu nebo baru) slouží stálé klientele (štamgastům), zbytek prostoru je pak určen náhodným či méně častým hostům.

1.3. Pohled návštěvníků na funkci restaurací a hospod

V knize *Restaurace a host* hovoří autoři Reinhold Metz a kolektiv o typologii hostů. Vytvořili ji na základě rozdílných vlastností lidí, kteří zařízení navštěvují a rozřadili je do sedmi skupin:

- 1) Sebevědomý, rozhodný
- 2) Nejistý, nerozhodný
- 3) Hovorný a stále dobře naladěný
- 4) Rozčilený, nervózní
- 5) Podezřavý, nedůvěřivý
- 6) Lakomý, skoupý
- 7) Domýšlivý, pyšný, s potřebou se předvádět

Z hlediska pohledu jedince Jiří Vinopal ve své studii *Instituce hospody* v České společnosti neopomíjí několik důležitých faktorů. Od ceny za nabídku služeb přes vzdálenosti od bydliště až po společnost a atmosféru, kterou v podniku může očekávat. To, že člověk nabyde dojmu, že je součástí nějaké skupiny vázané na konkrétní podnik a zapadá do ní (tudíž může být šťasten), je dle autora díky rozsáhlé síti vztahů, která se v tomto zařízení vytváří.

Další důvod, který autor uvádí, je navštívit tato zařízení proto, aby se lidé odreagovali od každodenních starostí a na chvíli si uvnitř prostoru připadali, že jsou si všichni rovni, žádný nadřizený zde nepanuje. Toto prostředí vnímá jako místo sloužící k psychické hygieně, lidé se tu mohou

vypovídat ze svých trápení či probrat jakékoli aktuální dění.

Ovšem najde se zde i negativní úhel pohledu, a to především z genderového hlediska. Autor informuje o tom, že převážná většina osazenstva v restauračních zařízeních jsou muži, což má ale za následek to, že chybí ženám doma.

Další – nepříliš pozitivní – důsledek je alkoholismus. Konkrétně hospoda bývá známa tím, že se tam chodí na pivo – proto se jí připisuje toto onemocnění za vinu. Byť alkoholismus a dezintegrace rodinného prostředí má hlubší příčiny, než které bychom hledali pouze v hospodském prostředí, je třeba je zmínit stejně tak, jako mít na paměti fakt, že tato zařízení nám mohou poskytnout uspokojení, ovšem nejsou jedinými a nejdůležitějšími nositeli našeho štěstí či blaha.

Každý typ restauračního zařízení má své stálé hosty, se kterými může personál udržovat méně formální vztahy. Počet častých návštěvníků se ovšem liší podle typu podniku, nejpočetněji jsou v tomto ohledu zastoupeny hospody, naopak nejméně například pizzerie.

1.4. Kuřácké a nekuřácké prostory

Webové stránky My bychom to udělali lépe v článku Stavebně neoddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky uvádí, že mnoho podniků typu restauračního zařízení v České republice nabízí hostům k posezení jak kuřácké, tak nekuřácké prostory. Tyto prostory jsou ovšem rozdělovány různými způsoby, v mnoha případech naprosto nedostačujícími pro spokojenost všech. Proč tomu tak je a jak je to vůbec možné?

V České republice existují restaurační zařízení jak celoplošně nekuřácká, tak dovolující kouřit ve všech prostorách. Pak jsou tu také podniky, které nabízejí obojí. Všechna restaurační zařízení musí nést příslušné označení – zda se jedná o kuřácké zařízení, nekuřácké zařízení či zařízení

s vyhrazenými prostory pro kuřáky. Zde vzniká kámen úrazu. Zákon v České republice nařizuje, že pokud objekt nabízí prostory jak kuřácké, tak nekuřácké, je zapotřebí je od sebe stavebně oddělit. Slovo stavebně ovšem není dále definováno. Můžeme se tedy setkat s podniky, které své prostory oddělují jakousi stavební úpravou, nekuřáky to ovšem od cigaretového dýmu nechrání. Co to znamená v praxi?

Můžeme se setkat s podnikem, jež tyto prostory od sebe odděluje například mříží. Ano, je to stavebně oddělený prostor, ovšem k čemu platný? Tyto prostory mají být od sebe odděleny proto, aby nekuřáci měli možnost trávit čas v podniku v nezakouřeném prostředí, to jim však mříž nezaručuje. Jinak tomu není ani u prostor, které odděluje přepážka. Kuřáci a nekuřáci na sebe nevidí, ovšem dým z cigaret je nadále všudypřítomný.

Jak kuřácký, tak nekuřácký prostor má svá určitá specifika. Pierre Bourdieu ve své studii *The Berber House*, která je součástí knihy od B. Maiora a A. K. Pugh s názvem *Language, communication and education*, poukazuje na otisk muže a ženy na rodinném domě. Tvrdí, že vizualizace domu z venku je odkaz na muže, veškeré vybavení uvnitř domu pak připadá na hlavu ženy. Jednoduše řečeno, interiér je obrazem ženy, exteriér obrazem muže.

V kuřáckém prostoru je tím odrazem bezpochyby popelník na stole společně s cigaretami uživatele, kouř ve vzduchu či specifický zápach. Naproti tomu nekuřácký prostor by nic z výše uvedených specifik vlastnit neměl. Charakterizovat by ho měl především vzduch bez jakéhokoli zásahu cigaretovým kouřem. Studie *The Berber House* Pierre Bourdieu detailně popisuje dům, ve kterém je propojena obytná plocha a stáj s hospodářskými zvířaty. Správným rozdělením - v tomto případě tedy posuvnými dveřmi - dokáží tyto dva naprosto rozdílné světy spolu souznít v jednom objektu bez problémů.

Můžeme se setkat s prostory, jež od sebe kuřácké a nekuřácké části oddělují například závěsem, korálkovými nebo klasickými záclonami, schody, přepážkou, rohem, dveřmi, mříží, zdí, sloupy či v neposlední řadě pouhým

oznámením v podobě informační cedule. Bylo by proto vhodné přijmout taková opatření, která umožní oběma skupinám – kuřákům i nekuřákům – navštěvovat restaurační zařízení, která zajistí souznění pro tyto společenské skupiny bez vzájemného omezování.

1.4.1. Svoboda kouřit proti svobodě nedýchat cigaretový kouř

Jiří Schwarz jr. a Matěj Šuster ve své studii Kouření v restauracích, práva nekuřáků a legitimita státních zásahů uvádějí, že bavit se zde o „zákonu stejné svobody“ je zcela zcestné v případě, kdy se jedná o zařízení v soukromém vlastnictví podnikatele. Odůvodňují to slovy, že neexistuje žádný zákon o právu kuřáka zapálit si cigaretu na cizím pozemku či majetku.

Pokud majitel zařízení vystaví zákaz kouření ve svém majetku a kuřák si přesto cigaretu zapálí, teprve v tomto případě dochází k porušení vlastnických práv majitele – tedy bezpráví. Host si tedy může zapálit cigaretu pouze v případě, že mu to druhá strana (tedy vlastník) povolí. Jediné možné porušení svobody tím, že majitel vyhlásí svou restauraci za kuřáckou, uvádějí odpírání práva nekuřáků na čistý vzduch. Ovšem i toto argumentují slovy, že označení podniku jako kuřácký může spadat pod podnikatelův záměr a při označení tohoto zařízení za kuřácký dává nekuřákům možnost svobodné volby – zda tento podnik přesto navštíví či nikoli.

Stejný příklad podle autorů platí i v případě, že se někdo bude ohánět zdravotními riziky či přímo škodami na jejich zdraví způsobené návštěvou dané restaurace. Pokud host navštíví restauraci, kde je již před vstupem uvedeno, že je zde možnost zapálit si cigaretu, nemá po svém dobrovolném pobytu v daném podniku a využití služeb nárok stěžovat si na újmu na zdraví, neboť vstupem do objektu souhlasil s těmito podmínkami. Autoři na toto téma přímo používají výraz „nekuřáckovo sebepoškozování“. Tento výrok odůvodňují na příkladu boxera, který vstupem do ringu a připraveností čelit

soupeři taktéž souhlasí s tím, že může dostat ránu do obličeje. V důsledku tohoto souhlasu tedy nelze tvrdit, že boxer utrpěl bezpráví či byl během zápasu poškozen.

1.5. Pohled České republiky

Od 19. srpna 2005 existuje v České republice zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, který byl v průběhu let několikrát novelizován.

Zákaz kouření

§ 8

(1) Zakazuje se kouřit

a) na veřejných místech, kterými jsou

1. veřejnosti volně přístupné uzavřené prostory;

3. veřejnosti volně přístupné vnitřní prostory zařízení zřízených státem nebo územními samosprávnými celky;

c) ve vnitřních prostorech nekuřáckých zařízení a ve vnitřních prostorech vyhrazených pro nekuřáky v zařízeních s vyhrazenými prostory

(3) U vstupu do zařízení společného stravování provozovaného na základě hostinské činnosti⁵⁾ je jeho provozovatel povinen viditelně označit, aby byla zajištěna informovanost osob před vstupem do zařízení, zda jde o

a) nekuřácké zařízení; musí být označeno grafickou značkou „Kouření zakázáno“, (Příloha 5, obrázek č. 1)

b) kuřácké zařízení; musí být označeno grafickou značkou „Kouření povoleno“, (Příloha 5, obrázek č. 2) nebo

c) zařízení s vyhrazenými prostory; musí být označeno grafickou značkou „Stavebně oddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky“ (Příloha 5, obrázek č. 3) a zároveň prostory, v nichž je kouření zakázáno, musí být označeny grafickou značkou „Kouření zakázáno“ a prostory, v nichž je kouření povoleno, musí být označeny grafickou značkou „Kouření povoleno“.

Vzhled grafických značek je upraven v příloze tohoto zákona. Velikost grafických značek „Kouření zakázáno“ a „Kouření povoleno“ musí být nejméně 12 cm x 16 cm. Velikost grafické značky „Stavebně oddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky“ musí být nejméně 16 cm x 24 cm.

(4) Kuřácká zařízení a zařízení s vyhrazenými prostory, v nichž je kouření povoleno, musí mít zajištěné dostatečné větrání podle požadavků stanovených zvláštním právním předpisem⁴). Zařízení s vyhrazenými prostory musí mít prostory, v nichž je kouření povoleno, stavebně odděleny od prostor, v nichž je kouření zakázáno.

1.6. Pohled ostatních států Evropy

Web TravelMagazín v článku Zákaz kouření! Ve kterých zemích Evropy nám hrozí pokuta? uvádí země, ve kterých je zákaz kouření uzákoněn. Prvenství naprostého zákazu kouření nejen v restauračních zařízeních, ale na veškerých veřejných místech dle webu připadá Irsku, které uvedlo tento zákon v platnost v roce 2004. Výjimkou jsou pouze hotelové pokoje, věznice, psychiatrické léčebny a některé konkrétní typy budov.

Od roku 2004 je v platnosti zákon o nekouření ve vládních budovách, nemocnicích, vzdělávacích zařízeních, uzavřených sportovních zařízeních a autobusech v Andoře. Zákon byl v roce 2012 novelizován, a od té doby zakazuje kouření na všech veřejných místech pouze s výjimkou

pro bary a restaurace, které sice mohou mít speciálně upravené místnosti pro kuřáky, nicméně musí splňovat přísné podmínky, například v nich nesmějí být podávány potraviny a nápoje.

Ve Spojeném království byl zákon o nekouření na všech uzavřených veřejně přístupných místech uveden v platnost chronologicky ve Skotsku, ve Walesu, v Severním Irsku a nakonec v Anglii.

Ve Francii se na veřejných místech včetně restauračních zařízeních nesmí kouřit od roku 2008.

V Belgii se od roku 2006 nesmí kouřit na pracovištích, ve školách, vlacích, v uzavřených prostorách vlakových stanic, autobusech, tramvajích, v restauracích, barech a kasínech. Totéž platí od roku 2012 i v Bulharsku.

Absolutní zákaz kouření platí od dubna 2007 i v Dánsku s výjimkou barů, které svou rozlohou nepřekračují 40 metrů čtverečních. Totéž platí pro Finsko, kde ovšem bary nejsou omezovány svou rozlohou, nýbrž musí mít uzavřený kuřácký prostor, kam nechodí obsluha.

Na Islandu si kuřák cigaretu nezapálí na většině veřejných prostor na rozdíl od Itálie, kde jsou povoleny oddělené kuřárny, které musí splňovat dané technické parametry.

Jedna z mála zemí, ve kterých byl postupem času zákon zmírněn, je Chorvatsko. Nyní je dovoleno zapálit si cigaretu ve vymezených kuřárnách a na terasách restauračních zařízení.

V Lucembursku je již též uzákoněno, že na veřejných prostorách se kouřit nesmí, výjimkou však zůstávají oddělené a větrané kuřácké místnosti schválené Ministerstvem zdravotnictví.

Od ledna roku 2012 platí v Maďarsku a Řecku zákaz kouření nejen v barech, restauracích, na pracovištích a ve vozidlech městské hromadné dopravy, ale i v podchodech a na otevřených dětských hřištích. V jakémkoli restauračním zařízení si nikdo cigaretu nezapálí ani v Nizozemsku.

V Polsku lze vyhledat uzavřené prostory pro kuřáky, v Rakousku a Srbsku se majitelé malých podniků (každý stát má jinak povolenou velikost

danou tamním zákonem) mohou sami rozhodnout, zda bude jejich podnik kuřácký či nikoli.

Na Slovensku musí veškeré podniky nabízející konzumaci jídla a pití mít u vstupní části nekuřácký prostor a navíc musí být stavebně oddělen.

Ve Švédsku je nově povoleno zapálit si cigaretu v nově vytvořených kuřárnách a na vyhrazených místech venku, kdekoli jinde za kouření hrozí vysoká pokuta.

Ve Švýcarsku se od zákazu kouření distancovaly pouze restaurace v kantonech Lucern a Nidwalden.

Cigaretu v jakýchkoli restauračních zařízeních si člověk nezapálí ani v Černé Hoře, na Gibraltar, v Monaku, Norsku, Rusku, Lotyšsku a na Ukrajině. Výjimku v podobě speciálních prostor pro kuřáky pak najdeme ve Slovinsku a na Maltě. V Makedonii je povoleno kouřit venku, vnitřní prostory to zakazují.

1.7. Kuřáci a nekuřáci

1.7.1. Historie kouření

Linda Guřanová ve své diplomové práci Případné dopady schválení zákona o zákazu kouření na restaurace uvádí, že první zmínky o tabáku se objevují u indiánů kmene Huronů z Ameriky. Tabák prý indiáni kouřili při provádění kmenových a náboženských rituálů, jinak nebylo kouření jako takové součástí každodenního života.

Objevení tabáku je připisováno Kryštofu Kolumbovi roku 1492, ovšem tabáková semena se do Evropy dostala až kolem roku 1518, kdy je jeden podnikatel přivezl z dnešní Dominikánské republiky, konkrétně z provincie Tobacco – odtud tedy přišel název známý každému na světě.

Zprvu se tabák zkoušel užívat k léčebným účelům, avšak kouření ve společnosti se ujalo mnohem více. Za pomoci drahých potřeb (například dýmky) se díky tomuto trendu rozmohl výnosný byznys určený pro vyšší vrstvy společnosti. Chudší vrstva tabák šňupala. Ne všechny země ovšem příchod tabáku vnímaly pozitivně, v některých se za užívání tabáku udělovaly dokonce tresty smrti.

První cigarety a doutníky pocházejí z 19. století. V 60. letech minulého století byl vynalezen stroj na sériovou výrobu cigaret, který denně vyrobil 120 000 cigaret, dnes jich denně vyrobí 6 000 000.

1.7.2. Aktivní kouření

Dle všeobecného rozdělení hovoří Linda Guřanová v diplomové práci Případné dopady schválení zákona o zákazu kouření na restaurace o aktivním kuřákovi jako o člověku v případě, kdy pravidelně kouří více než jednu cigaretu denně.

V knize Cory Besser-Siegmunda Kuřáci se uvádí, že kuřáctví je určitá forma naučeného chování, jedná se především o životní styl, který se ovšem musí změnit. Na straně druhé pak pojednává o fyzické závislosti na nikotinu.

V tabákovém kouří je dle webových stránek uLékaře.cz v článku Aktivní versus pasivní kouření obsaženo více jak šedesát látek s karcinogenními účinky, jež představují pro kuřáka velkou zdravotní hrozbu. Nejnebezpečnějšími z nich jsou nikotin a oxid uhelnatý. Aktivní kouření se podílí na vzniku mnoha nemocí, například nádorová onemocnění plic, dutiny ústní, slinivky břišní, ledvin, močového měchýře, střev či děložního čípku. Kouření také urychluje rozvoj kornatění tepen, jehož důsledkem je infarkt myokardu.

Drahoslava Hrubá v knize Mýty a fakta o kouření uvádí, že v první

polovině 20. století došlo k obrovskému nárůstu strojní výroby cigaret, které následkem toho byly levné, a tedy dostupné. Rizika spojená s kouřením nebyla v té době společnosti příliš známá, tudíž se počet kuřáků zvýšil takřka na celém světě. Teprve v 50. letech minulého století se objevily studie, které prokázaly velký nárůst onemocnění plicní rakovinou u kuřáků.

Kouření se tedy stalo nejvýznamnějším jednotlivým rizikovým faktorem mnoha vážných onemocnění a předčasných úmrtí. Pokud se tento trend nezmění, v průběhu 21. století zemře na následky kouření miliarda lidí.

Kuřák je člověk, který bývá po své dávce nikotinu odměňován příjemnou a společensky přijatelnou změnou nálady. Na rozdíl od požití alkoholu není hlučný a vtíravý a vyhne se i halucinacím či nutkavým představám jako při užití drog.

Uživatel cigaret je jak aktivním, tak zároveň i pasivním kuřákem. Nejnebezpečnější látky vycházejí z části zapálené cigarety v momentě, kdy z cigarety není potahováno, jinak řečeno – když má cigaretu kuřák v ruce či ji odloží na popelník, a člověk se nachází v bezprostřední blízkosti kouře, který lidský organismus ohrožuje nejvíce.

1.7.3. Pasivní kouření

Drahozlava Hrubá ve své knize Jak nás – nekuřáky – ohrožuje kouření uvádí, že pasivní, neboli nedobrovolné kouření je situace, kdy jsou nekuřáci nuceni dýchat – nejčastěji v uzavřeném prostoru – vzduch kontaminovaný tabákovým kouřem. V cizí literatuře se můžeme setkat s pojmem second-hand smoke (kouř z druhé ruky). Hlavním zdrojem chemických látek je dým ze zapálených konců cigaret, proto jich nejvíce uniká během chvíle, kdy cigaretu drží kuřák v ruce či ji odloží na popelník. Mezi nejrizikovější látky pak jednoznačně patří nikotin a oxid uhelnatý.

Poslední chemické analýzy odhalily fakt, že vzájemné reakce mezi látkami, které byly vypuštěny do ovzduší v uzavřených prostorech, pokračují i po kuřákově odchodu. Právě tyto látky, které zůstávají v prostoru ještě několik hodin a nejvíce se zachycují například v záclonách, sedačkách či kobercích, jsou dle výzkumů mnohem toxičtější a nebezpečnější než ty, které jsou kuřáky čerstvě produkovány.

Jak nekuřáky, tak i kuřáky tedy ohrožují koncentrace různých škodlivin v ovzduší menších interiérů, což je především v autech, bytech, barech či pohostinských zařízeních.

Jaké tedy konkrétně hrozí nebezpečí? Výzkumy hovoří o častějších výskytech zdravotních potíží typu rakovina plic, chronická obstrukční plicní nemoc, nemoci dýchacího ústrojí srdce a s tím spojená předčasná úmrtí.

2. ZÁKLADNÍ TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Tato kapitola slouží k vymezení teoretických poznatků a pojmů, které budou následně zohledněny ve výzkumných otázkách.

2.1. Proč lidé chodí do hospody?

V přechozí kapitole jsem rozdělila funkce restauračních zařízení. Lidé mohou tyto podniky navštěvovat z důvodu setkávání se s přáteli, kvůli uvolněné atmosféře, zábavě, či proto, že se chtějí dobře najíst. O důvodech, proč lidé navštěvují restaurační zařízení, konkrétně tedy hospodu, byl vytvořen výzkum z roku 2004 s názvem Češi a Hospody Centrem pro výzkum veřejného mínění pod záštitou Sociologického ústavu AV ČR, později zpracován Naděždou Horákovou, která porovnávala výsledky stejného výzkumu z roku 1989. Na oba výzkumy bylo použito po 1 053 respondentech s trvalým bydlištěm na území České republiky a starších 15 let.

Popovídat si s kamarády do hospody chodí současných 33 % respondentů oproti původním 25 %. Pobavit se a zlepšit si náladu dnes chodí 16 % respondentů, v roce 1989 jich bylo celých 19 %. Jen tak strávit čas jak kdysi, tak v současnosti, chodí 6 % respondentů. Na pracovní schůzku dříve ani dnes nechodí nikdo, ovšem na rande nebo soukromou schůzku chodí pouze 1 % současných respondentů. Nyní by vyhledávala hospodu kvůli jídlu 2 % respondentů, dříve pouze 1 %. Silné zastoupení má také možnost „jen tak popít“, ke které se v současné době hlásí 18 % respondentů, v uplynulých letech jich bylo 14 %. Zahrát si karty, kulečnick, šipky nebo jiné společenské hry je nyní důvod k návštěvě pro 2 % oslovených, dříve by kvůli těmto činnostem nevyhledával hospodu nikdo. Navštívit hospodu proto, že není kam jinam jít, by udělala 3 % respondentů z roku 2004, v roce 1989 by se pak procenta vyšplhala až na číslo šest. 19 % všech současných respondentů neví

nebo se nedokáže rozhodnout, proč by restaurační zařízení navštívila, v minulosti to bylo až 28 %. Variantu „jiný důvod“ uvedlo 1 % respondentů z roku 1989 oproti současné nule.

Jak je vidět, nejčastěji si Češi chodí do hospody popovídat s přáteli, jen tak popít nebo se pobavit a zlepšit si náladu. Z výzkumu je vidno, že tytéž odpovědi měly nejsilnější zastoupení i v roce 1989. Pokud bychom ovšem porovnali rok 1989 a 2004, můžeme si všimnout, že v současnosti chodí lidé do hospody více proto, aby si popovídali s přáteli či jen tak popít, kdežto kdysi lidé tyto podniky navštěvovali zejména proto, aby si zlepšili náladu a pobavili se stejně tak jako proto, že nebylo kam jinam jít.

Z hlediska obecně platných stereotypů, které tvrdí, že hospoda je pouze místo pro vysedávání a popíjení alkoholu a restaurace místo pro konzumaci jídla s vyšší perspektivou, jsem vytvořila téma, které se zabývá právě funkcemi restauračních zařízení.

2.2. Prostory kuřáků a nekuřáků a jejich dělení

Druhé téma se zabývá základní složkou mé práce, a to kuřáckými a nekuřáckými prostory a především jejich dělením.

Momentálně v České republice můžeme nalézt zákon, který nařizuje podnikům, jež mají kuřácké i nekuřácké prostory, aby je od sebe stavebně oddělily.

Podle dříve zmíněného textu mohou být prostory odděleny několika způsoby. Může se jednat jak o materiální, tak symbolické řešení rozdělení těchto prostor. Z materiálního hlediska můžeme hovořit o rozdělení prostor zdí, dveřmi, průchodem, patry, schody, přepážkou, sloupem, rohem, mříží, posuvnou stěnou či závěsem. Ze symbolického hlediska je otázkou, zda tato oddělení přijdou hostům dostačující, zda to ovlivňuje jejich návštěvnost, jejich interakce s ostatními lidmi, nebo jaký jejich osobní názor na to, jakým

způsobem by bylo rozdělení prostor ideálním řešením.

V České republice se teprve připravuje návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních. V této době se hovoří o tom, že pokud tento zákon bude odsouhlasen a vejde v platnost, mělo by tomu tak být od ledna roku 2016.

V jiných zemích Evropy se můžeme s těmito zákony o zákazu kouření v restauračních zařízeních či přímo na veřejných prostranstvích setkávat již od roku 2004.

Dané informace jsem využila zejména proto, abych zmapovala využívání těchto možností a zmapovala i pohled na tyto prostory v příslušných podnicích mými respondenty.

2.3. Zdravotní rizika

Magazín České noviny ve svém článku Dementní kvůli pasivnímu kouření? uvádí skutečnost, že jak aktivní, tak i pasivní kouření může způsobit nemoci jako je rakovina plic a kůže, zánět dýchacích cest, astma a mnoho dalších. Tato skutečnost je již díky mnoha výzkumům veřejnosti známa.

I přesto doktor Mark Eisner z kalifornské univerzity doufá, že se bude mezi lidmi více hovořit o nebezpečí jak aktivního, tak pasivního kouření z hlediska zdraví, a to primárně v zemích, ve kterých je kouření na veřejných místech stále povoleno. Spolupodílel se na studii, která prokázala, že vdechování cigaretového kouře má velmi neblahý vliv na poznávací funkce mozku, které mohou právě díky dýmu z cigaret vést až k úplnému zastavení jejich činnosti.

Tato studie mi byla nápomocna k vytvoření otázek týkajících se zejména informovanosti o zdravotních rizicích z kouření.

2.4. Sociální interakce

Důvodů, proč lidé navštěvují restaurační zařízení, může být mnoho. Obecně nejznámějším důvodem, proč lidé tato zařízení vyhledávají, je ten, aby navazovali kontakty se svými přáteli či známými. Co se ovšem může stát, když se sejde skupina lidí, v níž jsou jak kuřáci, tak nekuřáci? Jaké v tom případech zvolit prostory?

Dle osobní zkušenosti existují lidé, kteří jsou velmi vstřícní a chápaví, dokážou akceptovat výběr prostoru, který by jejich osobní volbou nebyl. Konkrétně například kuřáci, kteří jsou schopni pobýt v nekuřáckém prostoru proto, že na tom nekuřáci trvali. Jsou schopni kompromisu a spoléhají na to, že příště bude vyhověno zase jejich výběru. Pokud by se tak nestalo, přesto budou přání akceptovat. Takto se může jednat i o opačný příklad.

Jsou ovšem mezi námi i tací, kteří striktně odmítají prostor, který nekoresponduje s jejich volbou. Jakoukoli formu kompromisu neakceptují a jsou schopni celé setkání zrušit jen proto, že nebylo vyhověno jejich přání. Stejně tak se můžeme setkat s lidmi, kteří jsou odměření, nepříjemní či dokonce agresivní vůči těm, kteří dělají přesný opak, což je, zda kouří nebo naopak nekouří.

Tyto události mohou mít obrovský dopad na mezilidské interakce. Mohou mít za následek jak posílení, tak oslabení těchto vzájemných vztahů, v určitých případech také jejich úplný zánik.

Tato kapitola se stala východiskem pro mé poslední téma k rozhovorům, které obnáší několik výzkumných otázek.

3. POSTUP A VÝZKUMNÉ METODY

Následující kapitola vysvětluje zvolené metody výzkumu, popisuje výzkumnou oblast, vzorek a postup vyhodnocování výsledků.

3. 1. Cíl výzkumu

Tato bakalářská práce si klade za cíl popsat kuřácké a nekuřácké prostory, především jejich rozdělení v restauračních zařízeních, jaký to má vliv na hosty a jak sami hosté na tuto skutečnost nahlíží. Stále více vyvstává pro českou společnost otázka, zda z těchto (ať už symbolických, či materiálních rozdělení) prostor neudělat jeden – celoplošně nekuřácký. Za pomoci výzkumných otázek se tato studie zaměří na interpretaci názorů, postojů a popisů nekuřáků, kuřáků a majitelů vybraných podniků tohoto typu právě na současné a možné budoucí rozdělení kuřáckých a nekuřáckých prostor. Dalšími tématy, kterými se toto šetření zabývá, jsou zdravotní rizika a informovanost o nich, interakce mezi lidmi a funkce restauračních zařízení.

3. 2. Výzkumné otázky

Otázky byly vytvořeny samostatně pro tři skupiny dotazovaných – kuřáky, nekuřáky a majitele podniků. Vzhledem k předem daným cílům výzkumu byly položeny právě tyto otázky, které již byly uvedeny v úvodu. Následně během analýzy a dalších výsledků budou tyto otázky zodpovězeny.

Kuřáci: Dokázal/a byste přijít na takové řešení, které by vedlo ke spokojenosti všech, tedy jak kuřáků, tak i nekuřáků? Pokud by nastala situace, že celá kuřácká část bude obsazena, šel/šla byste si sednout do části

nekuřácké, nebo byste vyhledal/a jiný podnik? Určitě jste již slyšel/a o tom, že Poslanecká sněmovna připravuje návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních. Co by to pro Vás znamenalo? Myslíte si, že byste poté navštěvoval/a tyto podniky méně?

Nekuřáci: Jsou ve Vašem oblíbeném podniku rozděleny kuřácké a nekuřácké prostory? Jak? S jakými nejrůznějšími děleními jste se kdy setkal/a? Myslíte si, že zákaz kouření bude mít negativní dopad na společnost kuřáků či majitele restauračních zařízení? Myslíte si, že po tomto zákazu přestanou kuřáci tyto podniky navštěvovat?

Majitelé: Jak hodnotíte návrh zákona o absolutním nekouření ve všech prostorách v restauračních zařízeních a podnicích tohoto typu? Co by to podle Vás pro Vás znamenalo?

3. 3. Metoda šetření, cílová skupina

Celý výzkum je prováděn metodou kvalitativní, přičemž větší část rozhovorů je semi-strukturovaná. Toto pojetí bylo zvoleno k důraznějšímu proniknutí do názorů respondentů, čehož jsem nejlépe docílila doplňujícími otázkami, které mi právě tento typ rozhovoru umožnil.

Standardizovaný rozhovor se s jednou otevřenou otázkou týkal skupiny dotazovaných majitelů.

Jak již bylo řečeno, cílové skupiny tedy byly tři, a to kuřáci, nekuřáci a majitelé restauračních zařízení.

V této studii bylo též použito metody freelistingu . Fotodokumentace je přiložena v příloze 6.

3. 3. 1. Popis šetření

Pro skupinu jak kuřáků, tak nekuřáků byly sestaveny dva rozdílné semi-strukturované rozhovory. Základní otázky byly během rozhovorů rozšiřovány a doplňovány tak, aby se odpovědi co nejvíce prohloubily, případně objasnily nejasnosti. Rozhovory byly nahrávány na diktafon pro pozdější zpracování do elektronické podoby. Tato metoda se mi zdála být nejvýhodnější z hlediska pozdější analýzy nasbíraných informací.

Rozhovory probíhaly po předchozí domluvě na sjednaném místě. Všichni dotázaní byli ochotni na otázky odpovídat a v případě jakýchkoliv nejasností jim byla položena otázka doplňující či upřesňující. Rozhovorů jsem provedla celkem osm a vzhledem k volnočasové či pracovní aktivitě a vytíženosti respondentů každý z rozhovorů trval mezi 30 – 40 minutami.

Metodu freelistingu jsem zařadila přímo do rozhovorů s kuřáky a nekuřáky. Po vyřčení určeného pojmu jsem po respondentech požadovala celkem tři slova, která mají, dle jejich názoru, s vyřčeným pojmem nejvíce spojená.

Scénáře obou rozhovorů včetně freelistingů jsou přiloženy v přílohách 1 a 2.

Skupině majitelů byla z důvodu jejich pracovní vytíženosti položena jedna otevřená otázka, na kterou mi odpovídali osobně přímo v jejich restauračních zařízeních. Celkem se mi podařilo oslovit dva majitele podniků typu restauračního zařízení.

Výzkumná otázka pro majitele je přiložena v příloze 3.

Mezi dotazovanými byli jak muži, tak ženy.

3. 4. Vzorek

Jak již bylo řečeno, pro mé šetření jsem oslovila tři skupiny respondentů. Každá z nich měla alespoň jeden charakteristický rys, bez kterého by výzkum nebylo možné uskutečnit. Nepovažovala jsem za podstatné v tomto ohledu dbát na různorodost věku, pohlaví a podobně, spíše jsem využila ochoty respondentů.

Tabulka č. 1 – rozdělení nekuřáků a kuřáků

Jméno	Věk	Kuřák/Nekuřák
Jakub	25	nekuřák
Robin	21	nekuřák
Václav	25	nekuřák
Lucie	22	nekuřák
Radka	21	kuřák
Marek	24	kuřák
Lenka	23	kuřák
Dora	24	kuřák

Zdroj: vytvořeno autorkou

Tabulka č. 2 – rozdělení majitelů

Majitelé	Věk
Respondent č. 1	43
Respondent č. 2	36

Zdroj: vytvořeno autorkou

3. 4. 1. Charakteristické rysy respondentů

Ve všech skupinách byli muži i ženy přibližně stejné (byť to nebyl záměr) věkové kategorie. V tomto typu šetření jsem důraz na různorodost nekladla.

První skupina dotazovaných – kuřáci – měla základní rys ten, že všichni zúčastnění museli aktivně kouřit cigarety alespoň tři měsíce před zahájením rozhovoru. Další podmínkou bylo, že respondenti museli navštěvovat podniky typu restauračního zařízení (konkrétně tedy restaurace, hospody nebo bary) pravidelně alespoň jednou do měsíce. Celkem jsem oslovila čtyři kuřáky. Druhá skupina – nekuřáci – měla jako podmínku to, že v době provedení rozhovoru byli nekuřáci minimálně po dobu tří měsíců před začátkem rozhovoru. Stejně jako první skupina všichni členové této skupiny museli navštěvovat podniky typu restauračního zařízení (konkrétně restaurace, hospody či bary). Oslovila jsem celkem čtyři nekuřáky. Pro obě skupiny respondentů bylo vytvořeno rozdílné slovní spojení, které bylo použito pro metodu freelistingu. Skupina nekuřáků odpovídala na výraz *kuřácký prostor* a skupina kuřáků na pojem *nekuřácký prostor*. Respondenti z obou skupin byli předem ujištěni, že jejich výpovědi budou anonymní. Proto nebyl žádný problém při zodpovězení maximálního dosaženého vzdělání, zaměstnání či věku. Všechny rozhovory proběhly metodou face to face.

Poslední skupina – majitelé – měla pouze jedinou podmínku, a to tu, že musí vlastnit podnik typu restauračního zařízení (konkrétně restauraci, hospodu či bar). I v tomto případě byly odpovědi dotázaných anonymní. Odpověď na otázku byla sdělena při osobních setkáních přímo v podnicích majitelů.

3. 5. Způsob zpracování dat

Data, která byla získaná za pomoci kvalitativního šetření, jsou dále zpracovávána. Rozhovory jsou vloženy do programu s názvem MAXQDA z důvodu větší přehlednosti získaných informací. Při analýze jsou vyhledány pravidelnosti a podobnosti dat, což vytváří základ pro stanovení kódovníku. Kódovník je tvořen deskriptivními kódy. Celý proces kódování je deduktivní.

Kódovník a část okódovaného rozhovoru jsou k nahlédnutí přiloženy v příloze 4.

4. POPIS VÝSLEDKŮ ŠETŘENÍ

Daná kapitola se snaží pomocí vyhodnocení výsledků odpovědět na předem stanovené základní výzkumné otázky.

4.1. Popis průběhu sběru dat

Výzkum byl postaven na osmi rozhovorech s respondenty, kteří splňovali předem stanovené podmínky – čtyři z nich byli v momentu dotazování nekuřáci a čtyři kuřáci. Minimální doba trvání této skutečnosti musela být alespoň tři měsíce. Další důležitou skutečností byl fakt, že respondenti navštěvují minimálně jednou do měsíce jakékoliv restaurační zařízení, konkrétně restauraci, hospodu či bar.

Vzorek byl složen z respondentů, které znám osobně, tudíž jsem nepoužívala služby informátora a samotné aktéry rozhovorů jsem oslovovala sama formou osobního styku či pomocí telefonátů.

Samotné rozhovory probíhaly nejčastěji v bytech respondentů, kvůli dostatečnému klidu a soukromí. Tato místa byla vybrána také z důvodu, aby se respondenti cítili příjemněji a jejich odpovědi byly užitečné mému výzkumu. Každý z respondentů s tímto řešením souhlasil a neměl problém s narušením svého soukromí. S každým z respondentů jsem rozhovor prováděla samostatně.

Další okruh respondentů byl sestaven z majitelů restauračního zařízení. Osloveno bylo několik majitelů, kteří splňovali mnou stanovenou podmínku. Podmínkou bylo, aby vlastnili restaurační zařízení, které nabízí jak kuřácké, tak i nekuřácké části. Pouze dva z oslovených byli ochotni stát se součástí mého výzkumu, a to zejména z důvodu, že jsem jejich častý návštěvník a někteří z mých přátel jsou jejich zaměstnanci.

Tato bakalářská práce je obohacena o fotodokumentaci podniků právě těchto majitelů v příloze 6. Na fotech je zřetelné, jak majitelé od sebe oddělili

kuřácké a nekuřácké prostory.

Všichni uvádění respondenti mají trvalé bydliště v Praze 4.

4.1.1. Rozhovory s nekuřáky

Rozhovory s nekuřáky proběhly čtyři. Tři respondenti byli muži a jednou jsem hovořila s ženou.

Respondent číslo jedna byl muž, kterému je 25 let a pracuje jako kuchař v restauraci. Jeho nejvyšší ukončené vzdělání je středoškolské s maturitou. Netrval na anonymitě, tudíž mohu uvést, že jeho křestní jméno je Jakub.

Následující respondent se jmenuje Robin. Je mu 21 let a v současné době studuje vysokou školu.

Třetí respondent byl také muž, který se jmenuje Václav. Je mu 25 let a pracuje jako učitel v mateřské školce.

Poslední respondentkou a jedinou ženou v této části rozhovorů je slečna Lucie. Je jí 22 let a studuje vysokou školu.

4.1.2. Rozhovory s kuřáky

První rozhovor s kuřákem jsem vedla se slečnou Radkou. Je jí 22 let a v současné době studuje vysokou školu.

Druhým respondentem byl muž, Marek. Má 24 let. Jeho nejvyšší dokončené vzdělání je středoškolské s maturitou. Nyní pracuje jako kuchař v pizzerii.

Následující respondentkou byla slečna Lenka. Je jí 23 let. Má vyšší odborné vzdělání a pracuje jako dentální hygienistka.

Poslední byla slečna Dora, které je 24 let. Má bakalářské

vzdělání a nadále studuje.

4.1.3. Rozhovory s majiteli restauračních zařízení

První majitel byl muž, který si přál zůstat v anonymitě, tudíž ho budeme nazývat třeba Petr. Vlastní restaurační zařízení v Praze 4 a je mu 43 let.

Druhou majitelkou je žena, které také nechtěla být jmenována. Je jí 36 let a vlastní restaurační zařízení v Praze 4.

Rozhovory mezi kuřáky a nekuřáky se v zásadě nelišily. Probíhaly v podobných podmínkách, v přátelském prostředí. Respondenti byli ochotní a nemusela jsem vynechávat otázky z důvodu, že by jim bylo nepříjemné odpovídat. Vzhledem k tomu, že byli všichni otevření a hovorní, nemusela jsem použít ani sondující otázky. Rozhovory mezi kuřáky a nekuřáky se lišily pouze výběrem a formulací určitých otázek.

Z důvodu časového vytížení majitelů restaurací byly mé rozhovory krátké. Jejich základem byla jedna stěžejní otázka, která jim byla položena na jejich pracovišti. Respondenti ochotně, avšak poměrně stručně odpověděli. Mohla jsem si zde vytvořit svoji fotodokumentaci (viz příloha 6). Respondenti však trvali na tom, aby jejich restaurační zařízení zůstalo anonymní, proto zde neuvádím jejich jména.

4.2. Deskripce rozhovorů

První rozhovor byl s nekuřákem Jakubem. Z tohoto rozhovoru vyplynulo, že zkoušel kouřit v pubertálním období. Tato zkušenost mu vydržela necelé dva roky. Jako důvod tohoto jednání uvádí „frajeřinu“.

Prostřednictvím kouření chtěl zapadnout do kolektivu svých vrstevníků a vytvořit si tak svoji sociální pozici. Důvodem pro ukončení tohoto chování byla zkušenost s autobusem. Ve chvíli, kdy nebyl schopen doběhnout svůj spoj, který mu tudíž ujel, zapálil si cigaretu, kdy čekal na další autobus. V tu chvíli si uvědomil, že je v jeho životě něco špatně, a rozhodl se s tímto zlovykem skoncovat. Nekouří již osm let. Myslí si, že kuřáky při jejich zvyku drží právě restaurační zařízení. O kouření jako takovém hovoří jako o závislosti, která působí na lidskou psychiku. Když kuřák nemá svůj příjem nikotinu, je podrážděný a nervózní. Sám navštěvuje restaurační zařízení velmi často. Pomineme-li fakt, že pracuje jako kuchař, ve svých volných chvílích je v těchto zařízeních až třikrát týdně.

Rozdíl mezi hospodou a restaurací je schopen vnímat i vysvětlit. Uvádí, že do hospody chodí na pivo, kdežto do restaurace dochází kvůli jídlu.

Při vyřčení slov *kuřácký prostor* uvádí první tři slova, která ho napadla s tímto pojmem spojená: kouř, smrad a hospoda.

Jako důvod svých návštěv uvádí jednoznačně kontakt s přáteli. Uvádí, že z důvodu své profese nenavštěvuje tyto podniky proto, aby se v nich najedl. Tento jev přímo nazývá profesní deformací.

Preferuje návštěvy podniků, které jsou v blízkosti jeho bydliště, a ve kterých se cítí dobře. Na otázku ohledně výhod oblíbených podniků není schopen odpovědět.

V rámci popisu své oblíbené restaurace uvádí, že se jedná o obyčejnou restauraci, která nabízí jak kuřáckou, tak nekuřáckou část. Líbí se mu rozdělení vnitřních prostor zařízení. Kdyby měl na své oblíbené restauraci cokoli změnit, říká, že by neměnil nic. Důvodem jeho odpovědi je fakt, že každý podnik má své kouzlo, a proto tam lidé chodí a tvoří se i stálá klientela.

Proto, aby se restaurační zařízení dostalo kladným způsobem do povědomí hostů, je potřeba splnit určitá kritéria, mezi která řadí primárně čistotu a kvalitní jídlo doplněné o příjemnou obsluhu.

V jeho oblíbeném podniku jsou kuřácké a nekuřácké prostory odděleny

rohem a třemi schůdky. Toto rozdělení vidí jako dostatečné, nevidí v něm velký problém. Důvodem je i dobře fungující vzduchotechnika. Sám se nejčastěji setkal s rozdělením tohoto prostoru tak, že se jednalo o dvě různé místnosti, navazující na sebe a neoddělené dveřmi. Jinak řečeno, zůstává mezi nimi volný průchod. Další dělení je takové, že se v celém podniku nesmí kouřit po dobu obědů, a poté je kouření opět povoleno. K tomuto uvádí, že toto rozdělení je nelogické, tedy špatné.

Kdyby nastala situace, že je nekuřácký prostor obsazený, nemá problém setrvat v prostoru kuřáckém. Odvolává se na fakt, že většinu času v restauračním zařízení tráví právě v kuřácké části, neboť se většina jeho přátel řadí mezi kuřáky.

Na návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních nahlíží jako na nesmysl a nerozumí důvodu jeho prosazení. Nemyslí si, že by tento zákon měl za následek úplné omezení návštěv kuřáků v restauracích, ale připouští, že by to mohlo vyvolávat problémy, zejména co se týká faktu, že jedinci budou muset chodit kouřit mimo objekt, což povede ke zvýšenému hluku na veřejnosti a také například k nepořádku. S tímto zákazem zkušenosti ze zahraničí nemá.

Kdyby měl navrhnout řešení oddělení těchto prostor, říká, že by postavil příčku s uzavíratelnými dveřmi, a povinně by zavedl fungující ventilaci ve všech zařízeních.

Pojmu pasivní kuřák rozumí a dokáže ho vysvětlit. Také si je vědom jeho následků, a to zejména z důvodu nemoci jeho otce, který má rakovinu plic.

Se svými přáteli, kteří jsou z velké části právě kuřáci, vyhledávají spíše kuřácké prostory. Nevadí mu to. Tento fakt nevyvolává v jejich skupině žádné konflikty. Nastane-li situace, že je kuřácký prostor obsazen, volí s přáteli raději jinou hospodu, což se mu ovšem nelíbí. Je však ochoten tuto skutečnost akceptovat, aby nevytvářel zbytečné rozbroje mezi přáteli.

Druhý rozhovor probíhal s respondentem Robinem, který kouřit zkoušel pod nátlakem svých kamarádů, nicméně si z toho nic dobrého neodnesl, a tato situace již nebyla vícekrát opakována.

Myslí si, že kuřáci kouří ze zvyku spíše než ze závislosti. Jako výhody tohoto chování uvádí zabíjení času, vytváření sociální pozice. Nevýhody pak směřuje na zdraví, obtěžování nekuřáků a špatný dopad na životní prostředí.

Restaurační zařízení navštěvuje rád a často, konkrétně čtyřikrát týdně. Je schopen vymezit rozdíl mezi restaurací a hospodou, a to zejména s ohledem na výběr jídla a servis.

Jako první tři slova, která ho napadnou při vyřčení pojmu *kuřácký prostor*, uvádí: zakouřeno, dámičky, salonek.

Podniky typu restauračního zařízení navštěvuje zejména kvůli občerstvení, ale občas sem zajde i s kamarády za účelem zábavy. Má své oblíbené podniky. Jedná se o takové, které jsou v okolí jeho školy nebo domova. Svůj nejoblíbenější podnik popisuje jako moderní, běžnou restauraci, u které by měnil pouze kvalitu připojení k internetu.

Jako základní charakteristické rysy, které musí podnik splňovat, aby se do něj rád vracel, uvádí kvalitní kuchyni, příjemnou obsluhu. Nemá rád zakouřené prostředí. V jeho oblíbeném podniku jsou odděleny kuřácké a nekuřácké prostory. Líbí se mu však i trend, kdy je restaurace přes obědy nekuřáckou a v ostatních hodinách je rozdělena na kuřáckou a nekuřáckou.

V případě kvalitního odtahu vzduchu nevidí problém v nedostatečném oddělení částí.

Setkal se s různými druhy oddělení těchto prostor. Nejčastěji se jednalo o kuřácké salonky či oddělené místnosti. Jako ideální rozdělení těchto prostor uvádí dvě různé části. Je ochoten jít do kuřácké části v případě, že bude nekuřácká plně obsazena.

Připouští, že v ostatních zemích funguje zákaz kouření v restauračních zařízeních dobře, sám se s tím setkal.

Připravovaný zákon o celoplošném zákazu kouření v restauračních

zařízeních hodnotí jako krok správným směrem. Je pro něj důležité, aby při obědě seděl v nekuřácké části, a často o tom přemýšlí. Z hlediska návštěvnosti si myslí, že by tato připravovaná zákonná úprava mohla odradit spoustu návštěvníků.

Zná pojem pasivní kouření, je schopen mluvit o zdravotních rizicích.

Kdyby měl přijít na způsob, jak odradit kuřáky od kouření, tak jedinečně pomocí apelu na zdravotní problémy každého jedince vzniklé právě z této skutečnosti. Nepřipouští si možné zdravotní obtíže z pasivního kouření, kouření jako takové bere jako nutné zlo.

V současné době jsou všichni jeho přátelé nekuřáci. V době, kdy tomu tak nebylo, volili spíše nekuřácké části, neboť kuřáci byli v menšině. Připouští, že se častokrát snažil přemluvit své kamarády, aby přestali kouřit. Neúspěšně.

Nesetkal se s tím, že by jeho doprovod odmítl jeho výběr části nekuřácké.

Kouření bere jako součást kultury, tudíž mu nevádí navštívit podniky, jako jsou bary, noční kluby a podobně, kde se kouří všude.

Současný způsob řešení oddělení prostor vidí jako fungující a dostačující.

Následujícím respondentem je nekuřák Václav, který však kouřil v období od sedmi do dvanácti let. Donutili ho k tomu jeho sourozenci.

Myslí si, že kuřáci u kouření zůstávají proto, že mají slabou vůli přestat. V kouření vidí pouze jednu výhodu – kuřák se při kouření uklidní. Naopak jako nevýhody kouření cigaret uvádí rizika zdravotních obtíží a případné obezity. Navštěvuje podniky typu restauračního zařízení třikrát do týdne. Zřetelně vnímá rozdíl mezi restaurací a hospodou, a to zejména v kultivovanosti prostředí.

Když má uvést první tři slova, která ho napadnou, když se řekne *kuřácký prostor*, uvádí: pálení očí, smrad, kouř.

Tyto podniky navštěvuje z důvodu sociálních kontaktů s přáteli. Také si

sem chodí odpočinout. Nemá svůj oblíbený podnik, ale určitá zařízení navštěvuje častěji než ostatní, zejména z důvodu příjemné obsluhy a kolektivu. Jako důležitý aspekt opakujících se jeho návštěv uvádí čistotu, příjemnou obsluhu a dobré jídlo a pití. Na vzdálenosti, kterou musí urazit k restauračnímu zařízení, mu nezáleží. Připouští, že nejčastěji navštěvuje podniky, které nejsou vyloženě kvalitní, sám uvádí podniky typu trojka a čtyřka (trojka a čtyřka se používá pro označení úrovně hospodských zařízení, přičemž čtyřka znamená nejhorší možné hodnocení).

Nejčastěji čas tráví v kuřáckých částech kvůli kamarádům, kteří jsou z velké části kuřáci. Jako nevýhodu svých oblíbených podniků uvádí nedostatečnou klimatizaci. Mezi charakteristické rysy, které by měla zařízení splňovat, aby se tam cítil příjemně, řadí dřevěné prostředí a čistotu.

Navštěvuje podniky, které nabízejí kuřácké i nekuřácké prostory. Tyto části jsou nejčastěji, dle jeho slov, dvě různé místnosti oddělené dveřmi.

Setkal se i s dělením pomocí paravánu a také s pomyslným rozdělením místnosti napůl, když se v jedné půli kouřit mohlo a v druhé nikoli. Tato rozdělení hodnotí jako nedostačující.

Nedělá mu problém jít si sednout do kuřácké části, kdyby byla nekuřácká obsazena. Myslí si, že v podnicích, které navštěvuje nejčastěji, je toto rozdělení nedostačující. Pobyt v zakouřeném prostředí mu nevádí, stěžuje si ale po dlouhodobějším pobytu na pálení očí.

Připravovaný návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních hodnotí negativně jako omezování kuřáků. Říká, že ve chvíli, kdy jsou odděleny prostory dostatečně, není jediný důvod celoplošného zákazu. Myslí si, že tento celoplošný zákaz nezmění počet zákazníků, protože se nebude moci kouřit nikde. O tom, že tento zákon funguje v jiných zemích, ví, ale vzhledem k tomu, že je nekuřák, nikdy se o to výrazněji nezajímal.

Rozumí pojmu pasivní kouření a je si vědom jeho zdravotních rizik. Nikdo z jeho okolí neměl z kouření zdravotní problémy.

Jako nejlepší způsob odradit kuřáka od kouření vidí v konfrontaci kuřáka s někým, kdo umírá na následky kouření.

Při volbě prostor volí spíše kuřácké z důvodu kolektivní volby. Tento výběr mezi přáteli nevyvolává rozbroje.

Kdyby měl najít přijatelný způsob, jak zachovat kuřácké prostory, aby nebyly nikomu na obtíž, volil by v restauracích pouze povolení elektronických cigaret.

Již se setkal s tím, že by někdo z jeho přátel odmítl sdílet jím vybraný prostor.

Posledním z řady respondentů nekuřáků je Lucie. Není však klasickým nekuřákem, kouří příležitostně. Uvádí, že si dá cigaretu průměrně jednou za rok. K první cigaretě se dostala přes své kamarády. Nikdy nekouřila dlouhodobě.

Myslí si, že kuřáci kouří proto, že je to pro ně rituál, kterým si kompenzují své nedostatky. V tomto chování nevidí žádné výhody, pouze zdůrazňuje pocit uklidnění.

Podniky typu restauračního zařízení navštěvuje průměrně jednou za 14 dní.

Rozdíl mezi restaurací a hospodou je pro ni zřetelný, do restaurace se jde najíst, kdež to do hospody chodí za zábavou, nejčastěji s přáteli.

První tři slova, která jí napadnou u pojmu *kuřácký prostor*, jsou: dým, cigareta, přátelé.

Tyto podniky vyhledává hlavně kvůli stravování či sociálním interakcím. Má svůj oblíbený podnik, který ji zaujal zejména tím, že je blízko jejího domova, že jsou tam příznivé ceny, a díky tomu, že je to oblíbený podnik jejich kamarádů. Jedná se o obyčejnou hospodu s dřevěnými lavicemi a dřevěnými stoly. Toto prostředí uvádí jako dostačující, ale přidala by hudební kulisu.

Mezi základní rysy, které musí restaurační zařízení mít, aby se do něj vracela, řadí příjemné prostředí a obsluhu, přijatelné ceny a dobrou atmosféru. Zdůrazňuje i úroveň podniku.

V jejím oblíbeném zařízení jsou odděleny kuřácké a nekuřácké prostory tak, že se jedná o dvě různé místnosti. Do nekuřáckého prostoru se však musí projít přes kuřácký.

Setkala se s různými děleními, například oddělený kuřácký salonek či zašupovací dveře mezi oběma částmi. Řešení oddělení prostor ve svém oblíbeném podniku vidí jako nedostačující, ale myslí si, že se to nedá jinak řešit. Připouští, že by byla ochotna sednout si do kuřácké části, pokud by byla nekuřácká plně obsazena.

Pobyt v zakouřené místnosti je pro ni snesitelný, ale není jí příjemný.

Připravovaný návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních hodnotí jako krok kupředu pro nekuřáky, ale zároveň si myslí, že to odláká dost zákazníků, a to převážně těch, kteří kouří. Kdyby měla přijít na způsob, který by vyhovoval kuřácké i nekuřácké společnosti, uvedla by příklad, který je běžnou praxí v Americe dle slov přednášejícího Američana na pedagogické fakultě. Respondentka si myslí, že je vhodné a zajímavé řešení mít jeden bar či jiné zařízení kuřácké a další nekuřácké, celoplošně. Dává to lidem možnost volby.

Zná pojem pasivní kouření a je schopna ho vysvětlit a zná i jeho rizika. Ve svém okolí se již setkala se zdravotními problémy, které pramenily z kouření. Nemůže přijít na nejlepší způsob, jak odradit kuřáka od cigarety. Je zastáncem názoru, že si každý musí utvořit názor sám.

Její přátelé jsou kuřáci i nekuřáci. Nemají nijak vyhrazené prostory. Někdy volí kuřácký, jindy zas nekuřácký prostor, což mezi nimi nevyvolává dohady. Toto téma není součástí jejich hovorů.

Ještě se neseťkala s tím, že by někdo odmítl sdílet prostor, který ona vybrala. Uvádí, že má kolem sebe spíše ohleduplné kuřáky.

Následovaly rozhovory s kuřáky.

První rozhovor probíhal s respondentkou kuřačkou, která se jmenuje Radka. Kouří zhruba od 17 let. V současné době vykouří zhruba jednu krabičku za dva dny. Několikrát se snažila přestat, nejdéle přestala na dva až tři měsíce. Začala znovu kouřit, neboť se vrátila do společnosti kuřáků. Svoji první cigaretu vykouřila přibližně v osmé třídě, ovšem cigareta, po které začala kouřit trvale, přišla až se zmiňovaným 17. rokem, kdy začala chodit na střední školu a odstěhovala se na internát. Ve svém jednání nevidí žádné výhody. Jako nevýhody uvádí zkažené zdraví, nepříjemný pach cigaret a velké finanční výdaje.

V současné době navštěvuje podniky typu restauračního zařízení přibližně jednou až dvakrát do měsíce. Dříve tomu tak bylo v podstatě každý víkend.

Restaurací nazývá místo, kam se chodí najíst, pod pojmem hospoda si představuje podnik, kam chodí s přáteli na večerní posezení.

Když se řekne *nekuřácký prostor*, napadne jí: čisto, ticho, nuda.

Tyto podniky vyhledávala převážně kvůli zábavě, tanci a muzice. Nyní tyto prostory využívá pro setkávání s přáteli. Má svůj oblíbený podnik, ke kterému se dostala tak, že jí tam zavedl známý, který má s tímto podnikem dobré zkušenosti. Tento podnik je velký, jedná se o restauraci. Nic by na tomto podniku neměnila. V tomto zařízení jsou od sebe kuřácké a nekuřácké prostory odděleny. Nekuřácký prostor je řešen jako salonek oddělený dveřmi. Po dobu obědů se v celé restauraci nesmí kouřit.

Vůči nekuřákům spíše nemá špatné svědomí, ale nerada nekuřákovi kouří do obličeje. Stejně tak, jako nerada kouří v přítomnosti žen s dítětem, těhotných žen a podobně.

Vzhledem k tomu, že se nepovažuje za úplného kuřáka, je ochotna sedět i v nekuřácké části.

Přesto, že je kuřák, pobyt v zakouřené místnosti jí vadí, a to především

kvůli zarudnutým očím a nepříjemnému zápachu z vlasů a oblečení.

O připravovaném návrhu zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních si myslí, že by to nebylo omezení v počtu návštěv. S tímto zákazem nemá zkušenosti ze zahraničí. Nikdy ho neřešila, ovšem uvádí, že ve Francii, kde je tento zákon uveden v platnost, si nevšimla jeho striktního dodržování.

Je zastáncem názoru, že když jde člověk do nějakého typu restauračního zařízení, měl by počítat s tím, že bude cítit kouřem a stane se pasivním kuřákem. Když je prostor kvalitně odvětráván a dostatečně oddělen od prostoru pro nekuřáky, nevidí v tom problém. Jako dostatečně oddělený prostor hodnotí uzavřený prostor.

Setkala se s různými děleními těchto prostor, například přepažením, oddělením chodbou a dveřmi.

Je si vědoma onemocnění, které plynou z jejího návyku. Neměla zdravotní obtíže, kvůli kterým by musela navštívit lékaře, ale určité zdravotní nedostatky na sobě pozoruje. Je obeznámena s pojmem pasivní kouření a dokáže ho vysvětlit. Již se ve svém okolí setkala se zdravotními problémy v důsledku kouření cigaret. Říká, že kuřáky od kouření neodradí nic, musí si tuto skutečnost srovnat sami v hlavě.

Její přátelé jsou kuřáci i nekuřáci. Jsou ochotni navštěvovat kuřácké i nekuřácké podniky. Dokážou se domluvit, nevyvolává to mezi nimi konflikty.

O kouření se s přáteli baví, i o konkrétním návrhu zákona o zákazu kouření. Již se setkala s tím, že by někdo striktně odmítl sdílet jí vybraný prostor.

Nedokáže přijít na řešení dělení částí kuřáků a nekuřáků, které by vyhovovalo všem. Když je někdo nekuřák, má jít do části nekuřácké, kuřáci pak do kuřácké.

Druhým respondentem z řady kuřáků byl Marek, který kouří od

patnácti let, což znamená devět let. Denně spotřebuje zhruba tři čtvrtě krabičky. Začal kouřit kvůli kamarádům a rozvádějícím se rodičům. Zkoušel přestat a nejdéle to vydržel půl roku. Není si jistý, proč se ke kouření vrátil.

Myslí si, že kouření může nést určité výhody, mezi které řadí seznamování s lidmi a uklidňování. Jako nevýhody uvádí finanční stránku, zdravotní problémy a zápach z cigaretového kouře.

Navštěvuje podniky typu restauračního zařízení přibližně třikrát do týdne.

Vnímá rozdíl mezi restaurací a hospodou, a to takový, že restaurace je hlavně zaměřená na jídlo a hospoda na pití s večerním posezením.

Když se řekne *nekuřácký prostor*, napadne ho: čistý vzduch, klid, nuda.

Tyto podniky navštěvuje kvůli jídlu, společnosti a zábavě. Má své oblíbené podniky, které navštěvuje opakovaně. Zaujaly ho především tím, že jsou v blízkosti jeho bydliště, mají příjemnou obsluhu a příjemné prostředí. Splňují také další kritéria, která vyžaduje, a to příjemnou hudbu, příznivé ceny a přítomnost hezkých dívek. Jeho oblíbený podnik je v centru Prahy. Může se tam kouřit všude. Není schopen říct, co by na svém oblíbeném podniku změnil či co mu tam chybí.

Uvádí, že v podnicích, které navštěvuje, jsou kuřácké a nekuřácké prostory nejčastěji odděleny zavřenými dveřmi, ale v jeho nejoblíbenějším podniku se kouří celoplošně. Setkal se s různými typy dělení těchto prostor, například rozdělení na patra či oddělení stěnou se zašupovacími dveřmi.

Vůči nekuřákům nemá špatné svědomí.

Pokud se jde najíst, vyhledává nekuřácký prostor, ale když jde za zábavou, preferuje kuřácký prostor.

Kdyby byl tento prostor obsazený, nešel by do části nekuřácké a raději by vyhledal jiný podnik.

Vadí mu pobyt v zakouřené místnosti. Tento problém by řešil dobrou ventilací.

Na připravovaný návrh zákona o celoplošném zákazu kouření

v restauračních zařízeních nahlíží negativně. Připouští, že by mu to hodně vadilo. Dle jeho slov je možné, že by kuřáci přestali tyto podniky tak často navštěvovat. S tímto zákazem nemá zkušenosti ze zahraničí.

Uvědomuje si zdravotní rizika svého jednání. Nikdy neměl kvůli kouření cigaret vážnější zdravotní obtíže, v jeho rodině se však tyto problémy objevily. Je zastáncem názoru, že kuřáky od kouření odradí vysoká cena cigaret. Je schopen vnímat rozdíl mezi aktivním a pasivním kouřením a tyto pojmy vymežit.

Jeho přátelé jsou ve velkém počtu převážně kuřáci. Prostory proto vybírají spíše kuřácké. Tento výběr mezi nimi nevyvolává konflikty. V rámci přátel se již o kouření v restauračních zařízeních bavili, ovšem na názory ostatních, ani na konkrétní hovor si nevzpomíná. Setkal se s tím, že by někdo striktně odmítl sdílet jím vybraný prostor.

Jako řešení, které by vedlo ke spokojenosti všech, uvádí především ohleduplnost jedinců či oddělené prostory s funkční ventilací.

Jako třetí v pořadí respondentů kuřáků byla slečna Lenka. Aktivně kouří půl roku, předtím nekouřila šest let. Začala kouřit zhruba ve 12 letech. Když je doma, vykouří zhruba jednu cigaretu denně, když však navštíví restaurační zařízení, je schopna tento počet zvýšit až na jednu krabičku za den. Přestala a následně znovu začala kouřit kvůli svému příteli. Jako výhodu tohoto jednání vidí zábavu. Mezi nevýhody řadí finance, nepříjemný pach, nekvalitní vlasy a špatnou pleť.

Podniky typu restaurační zařízení navštěvuje třikrát až čtyřikrát do týdne.

Rozdíl mezi restaurací a hospodou vnímá, a to hlavně z hlediska prestiže.

U pojmu *nekuřácký prostor* jí napadá: ticho, voda, čerstvý vzduch.

Dané podniky navštěvuje z důvodu občerstvení a zábavy. Má svůj oblíbený podnik, který jí zaujal především společností, hudebním

doprovodem. Je malý a útulný, blízko domova. Tento podnik popisuje jako klasický sportbar. Nic by na něm neměnila. V tomto podniku není oddělen kuřácký a nekuřácký prostor. Setkala se s jedním druhem dělení prostor, restaurace byla rozdělena na dvě místnosti. Jedna z nich byla nekuřácká a byla oddělená dveřmi. Nekuřáci však museli procházet přes kuřáckou část.

Vůči nekuřákům má občas špatné svědomí. Nemá problém s usazením v nekuřáckém prostoru.

Vadí jí pobyt v zakouřené místnosti především kvůli oděru a pálení očí.

Na připravovaný návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních nahlíží nejednoznačně. U své konkrétní osoby nevidí omezení, u ostatních však ano.

Jako nejlepší rozdělení kuřáckých a nekuřáckých prostor uvádí prostor pro nekuřáky hned u vchodu a pro kuřáky dále v prostorách restaurace.

Je si vědoma zdravotních rizik kouření cigaret. Kromě občasné bolesti hlavy a zkráceného dechu na sobě nepozoruje vážnější zdravotní problémy. Chápe rozdíl mezi aktivním a pasivním kouřením a dokáže o něm hovořit. Z jejího okolí neměl kvůli cigaretám nikdo zdravotní obtíže. Ji samotnou by od kouření odradila gravidita či opětovné soužití s nekuřákem. Se zákazem kouření ve veřejných prostorách nemá ze zahraničí žádné zkušenosti.

Parta přátel, se kterými tráví svůj čas, je smíšená. Většinou volí kuřácké prostory, což nevyvolává mezi členy rozbroje. O kouření společně hovořili, ale na konkrétní informace o hovoru si nevzpomíná.

Již se setkala s tím, že by někdo striktně odmítl sedět v kuřáckém prostoru, zvolili proto nekuřácký.

Jako poslední respondent z řad kuřáků byla slečna Dora, která kouří již sedm let. S kouřením cigaret začala kvůli začlenění do společnosti. Denně vykouří mezi 10 až 20 cigaretami. Zkoušela přestat, vydrželo jí to tři měsíce. Začala opět kvůli kamarádům, se kterými obnovila kontakt. Jedinou výhodou kouření vidí v tom, že jí to uklidňuje. Mezi nevýhody pak řadí

finanční a zdravotní dopady.

Podniky typu restauračního zařízení navštěvuje dvakrát až třikrát týdně.

Rozdíl mezi restaurací a hospodou vnímá v prestiži a také z hlediska účelu návštěvy. Do restaurace chodí na jídlo, naopak do hospody za kamarády a zábavou.

První tři slova, která ji napadnou po vyřčení slov *nekuřácký prostor*, jsou: konverzace, vůně, čisto.

Tyto podniky vyhledává zejména kvůli sociálním interakcím, občas také kvůli jídlu. Má své oblíbené podniky, které ji zaujaly kvůli dobrému jídlu, blízkosti od domova a blízkosti k přátelům. Její oblíbený podnik je restaurace v centru, v thajském stylu, jsou zde odděleny kuřácké a nekuřácké prostory. Tato rozdělení jsou řešená pomocí pater. V jednom z jejích oblíbených podniků pokulhává klimatizace.

Setkala se s různými druhy dělení, jako jsou například dřevěné zástěny, rozdělení zdí s dveřmi i bez a také odlišná patra.

Vůči nekuřákům má špatné svědomí. Nevidí problém v setrvání v nekuřácké části. Vadí jí pobyt v zakouřené místnosti především kvůli pachu z oblečení a z vlasů, občas má problém se zarudnutím očí.

O připravovaném návrhu zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních si myslí, že je to krok správným směrem. Uvádí, že to tak funguje i v jiných státech Evropy, tak proč by nemohlo i u nás, tedy v České republice. Zkušenosti s tímto zákazem má dobré. Je zastáncem názoru, že to neovlivní návštěvnost těchto podniků. Jako způsob řešení této situace, který by vyhovoval kuřákům i nekuřákům, nabízí řešení formou zimních zahrádek.

Je si vědoma zdravotních rizik kouření cigaret. Sama však žádné obtíže nemá. Ve svém okolí se již se zdravotními komplikacemi setkala. Vnímá rozdíl mezi aktivním a pasivním kouřením, není však schopná ho více rozvést. Jako důvod k ukončení kouření cigaret uvádí těhotenství.

Její přátelé jsou převážně kuřáci, proto při výběru prostorů volí

kuřácké, což mezi členy nevyvolává konflikty. O návrhu zákona se již s kamarády bavila, nicméně si nevzpomíná na konkrétní detaily rozhovoru. Už se setkala s tím, že by někdo striktně odmítl sdílet prostor, který by volila ona. Jako příklad uvádí těhotné kamarádky, které s ní do kuřáckého prostoru odmítly jít.

Následovaly rozhovory s majiteli restauračních zařízení.

Prvním z nich je muž ve věku 43 let, který vlastní podnik v Praze 4. Na otázku týkající se připravovaného návrhu zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních pohlíží negativně převážně proto, že před časem investoval do rozdělení kuřáckého a nekuřáckého prostoru. Obává se poklesu zisků zejména od mladých lidí, kteří jsou povětšinou kuřáci. Své návštěvy z velké části omezí, nebo budou chodit kouřit před podnik, což povede k riziku obtěžování okolních obyvatel. Se zákonem nesouhlasí.

Druhou oslovenou je žena ve věku 36 let, která vlastní restaurační zařízení v Praze 4. Z osobního hlediska souhlasí se zákazem kouření, jelikož je nekuřačka. Z podnikatelského hlediska však uvádí, že by měl mít každý jedinec možnost svobodné volby, zda kouřit či nikoli. Nevyplatí se jí zrušit kuřácké prostory. Myslí si, že rozdělení, které ve své restauraci zvolila, je dostačující. Jedná se o oddělení dveřmi. Po dobu obědů se v tomto podniku nekouří nikde. Se zákonem tedy nesouhlasí, protože se domnívá, že by ji mohl připravit o stálou klientelu.

4.3. Výsledky rozhovorů s nekuřáky

Na začátku všech rozhovorů s nekuřáky jsem pokládala otázky, které jsou pro moji práci pouze doplňující. Jednalo se o vzdělání, zaměstnání, bydliště a věk. Věk respondentů se pohybuje mezi 21 až 25 lety. Dva respondenti pracují a dva studují vysokou školu. Všichni respondenti mají trvalé bydliště v Praze.

Následující otázky se týkaly obecných informací k uvedení do tématu.

Na otázku, zda některý z respondentů zkoušel kouřit a proč, odpověděli respondenti shodně. Všichni čtyři z oslovených si někdy z cigarety potáhli, a to převážně v pubertálním období. Jakub, Robin a Lucie uvádějí jako důvod kolektiv kamarádů, Václav začal kouřit se sourozenci. Z těchto výsledků plyne, že se většina respondentů setkává s první cigaretou v pubertálním věku, a to z kolektivních důvodů. Možné řešení daného faktu vidím ve větším preventivním působení na mládež, které by měli vykonávat rodiče či vzdělávací instituce.

Další otázka se týkala důvodů, proč kuřáci u cigarety zůstávají. Ze zjištěných výsledků usuzuji, že hlavním důvodem pro kouření je závislost na nikotinu a psychický stav člověka. Jako nejlepší řešení této závislosti vidím předcházení tomu, aby samotná závislost nastala.

Další otázka si kladla za cíl zjistit výhody a nevýhody kouření. Z výpovědí respondentů vyplývá, že za výhodu kouření se dá považovat snadnější přístup do kolektivu, hlavní nevýhodou jsou zdravotní rizika a to, že kouření je považováno za zlozvyk, kterému se těžko odvyká. Myslím si, že by se měl na kuřáckou společnost vyvíjet nátlak okolí tak, aby přestala používat cigaretu jako prostředek k sociálním interakcím.

Další otázky se zabývaly funkcemi restauračního zařízení.

První otázka zjišťovala, jak často respondenti navštěvují tato zařízení. Interval návštěv dotázaných restauračních zařízení jsou vcelku shodné. V průměru podniky navštěvují dvakrát týdně. Tuto shodu bych přisuzovala jejich věku.

Další otázka je zaměřena na rozdíl mezi restaurací a hospodou. V odpovědích opět můžeme nalézt shodu. Z výpovědí je patrné, že restaurace je pro respondenty vhodnějším místem pro občerstvení, naopak hospoda je spíše místem pro večerní pobavení a popíjení.

Následující otázka byla položena pomocí metody freelistingu. Respondenti měli za úkol říci, jaká první tři slova je napadnou při slověch *kuřácký prostor*. Těmito slovy jsou kouř, smrad, hospoda, zakouřeno, dámičky, salonek, pálení očí, dým, cigareta, přátelé. Nejčastější odpovědi byly zaměřeny právě na znečištění ovzduší v těchto prostorech. Domnívám se, že problém se znečištěním by vyřešila kvalitní vzduchotechnika.

Další otázka měla objasnit důvody návštěv těchto podniků. Z odpovědí je patrné, že respondenti chodí do těchto podniků primárně za zábavou a přáteli, zřídka kdy za občerstvením.

Každý z respondentů má svůj oblíbený podnik, který navštěvuje častěji než ostatní. Důležitým faktorem pro opakované návštěvy určitého zařízení je podle výsledků dostupnost, kolektiv, kvalitní obsluha a čistota. Dle mého názoru je vcelku logické, že se lidé snaží najít podnik v okolí svého bydliště či přátel. Tímto řešením šetří čas za přepravu a také je pravděpodobné, že v podniku, který se nachází v okolí jejich bydliště, mohou i neplánovaně potkat své známé.

Všichni respondenti jsou schopni svůj oblíbený podnik popsat. Mezi těmito podniky nalezneme významnou shodu, která je podstatná pro můj výzkum, a to tu, že tyto podniky nabízejí kuřácké i nekuřácké prostory, a to ve všech případech.

Dále mne zajímalo, zda by respondenti na svém podniku chtěli něco

změnit, či jim vyhovuje tak, jak je. Z výroků dotázaných vyplývá, že každý z nich má problém s jinými aspekty, které ovšem nejsou prvořadě z hlediska cíle výzkumu. Nejdůležitější informací se tak stal výrok Jakuba, který by přidal více nekuřáckých částí, přestože ve většině případů navštěvuje prostory kuřácké.

Následující otázky byly zařazeny do okruhu, který se zabývá samotným dělením kuřáckých a nekuřáckých prostor.

První otázka se zabývala tím, zda jsou v oblíbených podnicích respondentů rozděleny kuřácké a nekuřácké prostory. Ze zjištěných výsledků lze usoudit, že respondenti navštěvují podniky, které nabízejí jak kuřácké, tak nekuřácké prostory. Nejčastěji se setkávají s dělením těchto prostor pomocí oddělených místností. Dalším častým řešením je zákaz kouření po dobu obědů.

Následně mě zajímalo, zda by byli respondenti ochotni v případě, že bude nekuřácká část plně obsazena, přečkat v kuřácké části, nebo by raději vyhledali jiný podnik. U této otázky máme absolutní shodu, respondenti by svůj čas dokázali strávit v kuřáckém prostoru přesto, že jim vadí pobyt v zakouřené místnosti z důvodu zápachu a pálení očí. Pro můj výzkum je tato informace podstatná z hlediska vyšší tolerance kuřáků vůči nekuřákům. Tento údaj je důležitý pro pozdější analýzu, neboť ho budu porovnávat s výsledky jiných otázek, a to zejména s otázkou zaměřenou na připravovaný návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních.

V následující otázce mě zajímal názor a pohled respondentů na připravovaný návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních, a zda se s tímto zákazem setkali v jiných zemích. Dva respondenti si myslí, že je tento návrh užitečný a zbylí dva jsou proti tomuto zákonu. Označují ho za zbytečný. Tři respondenti se shodují v tom, že se počet

zákazníků po uvedení návrhu zákona v platnost nesníží, pouze jedna respondentka si myslí, že by se počet snížil. Zkušenost ze zahraničí s tímto zákazem je spíše výjimečná.

Dále měli respondenti vymyslet řešení, které by vyhovovalo jak kuřákům, tak nekuřákům, a nikdo z nich se nemusel omezovat ve svých nápadech. V tomto případě se respondenti na odpovědích neshodují, nicméně tři z nich dokázali vymyslet způsob, jak tomuto problému zamezit. Řešení vidí v oddělených prostorách s uzavíratelnými dveřmi, ponechání situace v dosavadním stavu či rozdělením podniků pouze na kuřácký a pouze na nekuřácký.

Další otázky se týkají zdravotních rizik jak pasivního, tak aktivního kouření a vymezení pojmu pasivní kouření.

Všichni respondenti vědí, co znamená pojem pasivní kouření a dokáží ho vysvětlit. Tři z nich uvádějí jako největší zdravotní riziko různé formy rakoviny. Z těchto výsledků usuzují, že informovanost o možných zdravotních následcích pasivního kouření mezi dotazovanými nekuřáky je vysoká.

Dva respondenti tvrdí, že nikdo z jejich okolí neměl vážnější zdravotní problémy z důvodu kouření cigaret. Jakub s tím zkušenost má a Lucie neví. Tato otázka je pouze doplňující, slouží k prohloubení informovanosti o tématu.

Mezi doplňující otázky řadím také následující, která se zabývá odrazením kuřáka od kouření. Respondenti se shodují, že v tomto případě si musí každý jedinec rozhodnout, zda mu kouření stojí za možné zdravotní následky.

Všichni respondenti navštěvují restaurační zařízení se svými přáteli, kteří jsou jak kuřáci, tak nekuřáci. Výběr prostoru mezi nimi nevyvolává žádné konflikty.

Poslední otázka tohoto scénáře rozhovoru se snaží zjistit, zdali se

respondent setkal s problémem, že by jeho doprovod odmítl sdílet právě respondentem vybraný prostor. Z vytěžených odpovědí nelze tuto otázku dostatečně vyhodnotit. Odpovědi spíše poukazují na fakt, že záleží na domluvě a toleranci aktérů setkání. Z výpovědí všech respondentů usuzuji, že více tolerantní jsou kuřáci vůči nekuřákům. Jsou více ochotni se přizpůsobit výběru prostoru, kdežto nekuřáci projevují vůči kuřákům netoleranci či agresi.

4.4. Výsledky rozhovorů s kuřáky

Stejně jako u rozhovorů s nekuřáky jsem tyto rozhovory začínala kladením doplňujících otázek o respondentovi. Věk respondentů se pohybuje od 22 do 24 let. Dva z respondentů jsou studenti, zbytek chodí do zaměstnání. Všichni respondenti bydlí v Praze.

Následující otázky se týkaly obecných informací k uvedení do tématu.

První otázky se týkaly toho, jak dlouho respondent kouří, kolik vykouří denně cigaret, a zda někdy přestal kouřit, na jak dlouho, a proč znovu začal. Všichni dotazovaní se shodují na tom, že kouřit začali v pubertálním období svého věku, že všichni zkoušeli s kouřením přestat a že je zpátky k cigaretám přivedla společnost kuřáků, v nichž se nacházeli.

Další otázka zjišťovala, proč respondenti začali kouřit. Každý z respondentů vykouří v určitých situacích až krabičku denně, z čehož plynou velká finanční a zdravotní rizika, která jsou pro kuřáky typická. Jak již bylo řečeno, všichni respondenti se v minulosti pokusili přestat kouřit, z čehož můžeme vyvozovat, že nejsou se svým zlovykem spokojeni.

Následující blok otázek měl objasnit výhody a nevýhody kouření z pohledu kuřáka. Ze získaných výsledků otázek je evidentní, že si respondenti kromě velkých finančních dopadů uvědomují i zdravotní rizika svého jednání.

Jako výhodu většina z nich vidí psychické uklidnění.

Další otázky se zabývaly funkcemi restauračního zařízení.

První otázka zjišťuje, jak často respondenti navštěvují tato zařízení. Interval návštěv respondentů restauračních zařízení jsou vcelku shodné, v průměru dotazovaní navštěvují tyto podniky dvakrát týdně.

Navazující otázka se týkala názoru respondentů na rozdíl mezi restaurací a hospodou. Téměř všichni dotázaní uvádějí, že do restaurace by šli na jídlo, kdežto do hospody vyrážejí za zábavou, přáteli či pivem. Stejně tak vidí i rozdíl v prestiži těchto zařízení. Dle jejich názoru restaurace má větší, zatímco hospoda menší.

Další otázka byla položena za pomoci metody freelistingu. Respondenti uváděli první tři slova, která je napadla po vyřčení slov *nekuřácký prostor*. Tato slova byla: čisto, ticho, klid, čistý vzduch, nuda, voda, čerstvý vzduch, konverzace, vůně. Z četnosti vyřčených slov je patrné, že si respondenti spojují nekuřácký prostor zejména s čistotou.

Následující otázka se zabývala zjištěním, proč respondenti restaurační zařízení vyhledávají. V získaných odpovědích se odráží spojitost s předešlou otázkou. Do restaurace chodí respondenti kvůli občerstvení, do hospod pak kvůli přátelům a zábavě. Všichni uvádějí oba dva tyto důvody.

Navazující otázkou byla otázka na to, zda mají respondenti svůj oblíbený podnik, který navštěvují častěji než ostatní. Všichni dotázaní se shodli na kladné odpovědi. Ze získaných výpovědí je patrné, že pro respondenty je důležité mít podnik blízko trvalého bydliště, musí tam ovšem docházet i jejich přátelé a musí mít příjemnou obsluhu.

Všichni respondenti jsou schopni svůj oblíbený podnik popsat a všichni navštěvují podniky, jež hostům nabízejí jak kuřácké, tak i nekuřácké prostory. Na svých oblíbených podnicích by dotazovaní v podstatě nic neměnili. Jediná Dora uvádí, že by zlepšila výkon klimatizace.

Následující otázky byly zařazeny do okruhu, který se zabývá samotným dělením kuřáckých a nekuřáckých prostor.

První otázka z tohoto okruhu zjišťuje, jakým způsobem jsou v respondentově oblíbeném podniku rozděleny kuřácké a nekuřácké prostory a s jakými nejružnějšími děleními se setkal. Z daných výsledků vyplývá, že respondenti mají nejvíce zkušeností se stavebně oddělenými prostory, ovšem bez dveří (ve zdi zůstává průchod) nebo s oddělením patry.

Většina respondentů se shoduje na tom, že mají vůči nekuřákům špatné svědomí. Pouze Marek to takto nevidí.

Další otázka se týkala toho, zda by respondenti kuřáci byli ochotni strávit svůj čas i v nekuřácké části, pokud by byla kuřácká plně obsazena. Tři ze čtyř respondentů se shodují na tom, že by pobyt v nekuřácké části nebyl žádný problém. Pouze Marek říká, že záleží na tom, za jakým účelem zařízení navštíví. Pokud se jedná o občerstvování, preferuje nekuřáckou část. Jde-li však za zábavou, plně obsazená kuřácká část by pro něj znamenala volbu jiného podniku.

Všem z dotazovaných respondentů kuřáků vadí pobyt v zakouřené místnosti z důvodů pálení očí, špatného dýchání a zápachu z oblečení a vlasů.

Na otázku o připravovaném návrhu zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních si tři respondenti myslí, že by to pro ně žádné velké omezení nebylo a tato zařízení by navštěvovali stále stejně. Pouze Marek si myslí, že by po zákazu kouření nenavštěvoval dané podniky tak často. Dva respondenti se shodují v tom, že by kuřáci obecně přestali tato zařízení navštěvovat. Z těchto výsledků nelze jednoznačně určit, co bude mít tento zákon za následky, z těchto informací spíše dovozují, že se jedná o individuální rozhodnutí kuřáků. Na tuto otázku navazuje snaha zjistit, zda mají respondenti zkušenost s tímto zákazem ze zahraničí. Tuto zkušenost má pouze Dora a hodnotí zákaz kladně.

Další okruh otázek se týkal zdravotních rizik aktivního i pasivního kouření a vymezení pojmu pasivní kouření.

Následující otázka se zabývala informovaností o zdravotních rizicích aktivního i pasivního kouření. Všichni respondenti si rizika spojená s kouřením cigaret uvědomují, uvádí například různé formy rakoviny, infarkt a vysoký cholesterol, stejně dokáží vymežit pojem pasivní kuřák.

Konkrétní respondenti neměli vážnější zdravotní obtíže způsobené kouřením, pouze tři z nich si stěžují na zkrácený dech.

Tři čtvrtiny respondentů uvádějí, že někdo z jejich okolí měl či má zdravotní problémy způsobené kouřením cigaret. Jen Lenka se s nikým takovým nesetkala.

Další otázka byla zaměřena na zjištění způsobu, jak odradit kuřáky od kouření. Dvě respondentky tvrdí, že by je donutilo přestat kouřit těhotenství. Marek poukazuje na cenu cigaret a Radka si myslí, že kuřáky neodradí žádný vnější podnět.

Poslední otázky zahrnovaly téma sociálních interakcí.

Všichni respondenti navštěvují restaurační zařízení s přáteli, mezi kterými jsou i nekuřáci. Žádný z tázaných nepřipouští konflikty ve skupině přátel způsobené výběrem prostoru.

Předposlední otázka zjišťovala, zdali se respondent setkal s někým, kdo striktně odmítl sdílet dotázaným vybraný prostor. Všichni respondenti uvádějí, že se již s někým takovým setkali.

Poslední otázka těchto rozhovorů směřovala k tomu, zda jsou respondenti schopni přijít na řešení dělení prostor kuřáckých a nekuřáckých tak, aby byly spokojeny obě skupiny lidí. Odpovědi na tuto otázku byly velmi různorodé. Radka neví, jak by tuto situaci vyřešila, Marek by od sebe prostory

oddělil zdi a dveřmi, navíc by přidal na výkonu ventilací. Lenka by od sebe prostory oddělila zdi a dveřmi s tím, že by nekuřácká část byla přímo u vchodu a Dora by povolila kouření pouze v zimních zahradách.

4.5. Výsledky rozhovorů s majiteli restauračních zařízení

Respondenti pro tuto část šetření jsou majitelé restauračních zařízení v Praze 4. Jejich věk je 36 a 43 let. V oblasti podnikání v pohostinství mají dlouholetou praxi.

Oba respondenti se shodují, že tento zákon by nebyl ku prospěchu jejich podnikatelského záměru, který přirozeně směřuje k co největšímu počtu zákazníků. Oba si myslí, že by tento zákaz mohl znamenat omezení návštěvnosti kuřácké společnosti. S tímto zákazem tedy nesouhlasí.

4.6. Srovnání výsledků rozhovorů nekuřáků a kuřáků

V následující části práce budu porovnávat výsledky obou skupin, které jsem rozebírala v předešlých kapitolách. V první části kapitoly se budu zabývat srovnáním otázek, které byly jak pro kuřáky, tak nekuřáky stejně formulované. Dané výsledky obohacuji svými postoji a poznatky.

Kuřáci i nekuřáci se shodují, že ve většině případů navštěvují restaurace za účelem občerstvení, kdežto hospody kvůli nápojům a posezení s přáteli. Tato stanoviska respondentů potvrzují základní funkce restauračních zařízení. Obě skupiny respondentů mají oblíbený podnik či podniky, do kterých se vracejí. Faktory, které ovlivňují oblíbenost určitých podniků, se u respondentů neliší. Konkrétně se jedná o dostupnost, příjemnou obsluhu a kolektiv. Pouze

jeden respondent neklade důraz na vzdálenost podniku od bydliště či přátel.

Všichni z oslovených jednotlivců navštěvují pravidelně podniky, které nabízejí kuřácké i nekuřácké prostory. Nejčastěji se setkávají s rozdělením těchto prostor pomocí uzavřeného prostoru s dveřmi či salonkem. Mezi další možnosti řešení, se kterými se respondenti častěji setkávají, patří oddělení částí za pomoci paravánu, zdi bez dveří (tedy s otevřeným průchodem), časového ohraničení (po dobu obědů se stává restaurace nekuřáckou, po skončení této doby je povoleno kouřit v celém objektu), schodů či zděného rohu, pater a chodby.

Jako nejlepší způsob řešení rozdělení prostor uvádí respondenti následující možnosti: místnosti s uzavíratelnými dveřmi, ponechání současného stavu, přidání či zvýšení výkonu vzduchotechniky, odlišné podniky pro kuřáky i nekuřáky, zimní zahrádky a umístění nekuřáckých částí u vstupu do podniku, které budou odděleny od kuřáckých částí zdi a uzavíratelnými dveřmi.

Pokud porovnáme odpovědi na otázku, s jakými druhy dělení kuřáckých a nekuřáckých prostor se dotazovaní setkávají, a jejich výpovědi uvádějící nejlepší možné řešení, mohu tvrdit, že rozdělení, s kterými se respondenti běžně setkávají, nejsou z jejich pohledu dostačující či vyhovující.

Přestože všem respondentům pobyt v zakouřené místnosti není příjemný, jsou ochotni v něm setrvat. U kuřáků je důvodem jejich návyk. Nekuřáci v tomto prostředí zůstávají kvůli svým přátelům kuřákům.

Kuřáci i nekuřáci vědí, co znamená pojem pasivní kouření a dokáží ho vymezit. Z jejich odpovědí můžeme vytvořit definici, která vymezuje pasivní kouření jako nezáměrné vdechování cigaretového kouře. Jako zdravotní rizika nejčastěji shodně uvádějí různé formy onemocnění rakovinou. Pouze jeden respondent neví, jaké zdravotní následky může toto nezáměrné jednání mít.

Mezi respondenty a jejich přáteli nedochází ke konfliktům kvůli zvolenému prostoru. Výpovědi dotázaných jsou stejné v tom, že prostory jsou

zvoleny většinou a menší počet osob zastupujících druhou skupinu (kuřáci nebo nekuřáci) se bez jakýchkoli problémů podřídí. Nijak to mezi nimi nenarušuje jejich interakce.

4.7. Srovnání výsledků rozhovorů kuřáků, nekuřáků a majitelů restauračních zařízení

V této kapitole budu porovnávat názory všech skupin respondentů na návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních. U dvou nekuřáků a jednoho kuřáka se objevuje názor takový, že by tento zákon byl krokem správným směrem. Respondenti tak usuzují ze své zkušenosti s daným zákonem ze zahraničí, kde na ně tento zákaz působil z hlediska funkčnosti účelně. Nekuřáci přesto připouštějí, že by to pro kuřáckou část společnosti znamenalo jistá omezení. Jeden nekuřák považuje zákaz za zbytečnost, druhý nekuřák považuje tento zákon za nesmysl, oba se ovšem shodují na tom, že by to na návštěvnost restauračních zařízení nemělo mít vliv. Podle jejich názoru by hosté vyhledávali tyto podniky stále stejně. Naopak majitelé restauračních zařízení mají jasno v tom, že by to pro kuřáckou klientelu znamenalo razantní snížení počtu návštěv daných podniků, a z hlediska jejich podnikatelského záměru je pro ně tento zákon nežádoucí. Se zákonem rozhodně nesouhlasí i s ohledem na již vynaložené finanční prostředky na oddělení kuřáckých a nekuřáckých prostor. Dvěma nekuřákům se budoucí zákaz kouření nelíbí, neboť by to pro ně znamenalo velká omezení. Jeden kuřák není schopen určit klady či zápory návrhu zákona, přesto si myslí, že by to pro kuřáky znamenalo omezení četnosti návštěv těchto podniků.

Obecně lze z výsledků říci, že záleží na úhlu pohledu a postoji respondenta. Majitelé daných podniků na zákaz nahlízejí především z podnikatelského hlediska, kdežto kuřáci a nekuřáci z hlediska osobních potřeb.

5. INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Poslední část bakalářské práce porovnává získané výsledky se základními teoretickými východisky. Je ukončena shrnutím, které je vyhodnocením daného výzkumu.

5.1. Srovnání výsledků se základními teoretickými východisky

Jedním z dokumentů, který jsem použila v teoretických východiscích, byl výzkum z roku 2004, který navazoval na výzkum z roku 1989. Tato šetření udávala důvody, proč lidé navštěvují restaurační zařízení. Při porovnání výsledků pí. Horákové a mnou získaných informací docházím k závěru, že se v průběhu let důvody pro návštěvy restauračních zařízení nemění. Musíme však brát v úvahu fakt, že původní výzkum byl šetřen kvantitativní metodou a byl vytvořen pouze pro hospody. V mém šetření, které bylo naopak řešeno kvalitativní metodou, respondenti shodně uvedli, že restaurace navštěvují za účelem občerstvení, kdežto hospody vyhledávají kvůli sociálním interakcím. Přesto si myslím, že mohu své poznatky srovnávat s výše zmíněným výzkumem.

V teoretických částech práce se zabývám i zákonnou úpravou oddělování částí pro kuřáky a nekuřáky. Vzhledem k různorodosti způsobů oddělení kuřáckých a nekuřáckých prostor nabízející restaurační zařízení, o kterých jsem se dozvěděla prostřednictvím mých respondentů, lze říci, že zákon dostatečně nevymezuje podmínky tohoto rozdělení.

Zdravotní rizika jsem ve východiscích uváděla spíše z hlediska informovanosti společnosti. Doktor Mark Eisner doufá, že tato informovanost

bude co nejčetnější v zemích, ve kterých je kouření na veřejných místech stále povoleno. Výsledky mého výzkumu potvrzují, že vědomí dotazovaných o zdravotních rizicích způsobené kouřením cigaret je vysoké.

Teoretické informace o sociálních interakcích tvrdí, že mohou být poškozeny z důvodu výběru prostoru. Základem mezilidských vztahů je tolerance a komunikace. Dle mého názoru je tomu tak i u výběru místa v kuřácké nebo nekuřácké části. Všichni z oslovených respondentů tvrdí, že tento výběr nikdy nebyl příčinou konfliktu v jejich kolektivu, kde se nachází zástupci kuřáků i nekuřáků. Přesto si troufám tvrdit, že nekuřáci jsou vůči kuřákům méně tolerantní než v opačném případě.

5.2. Shrnutí

Základními funkcemi restauračních zařízení jsou funkce stravovací a sociální. Individuální potřeby respondentů a jejich různorodé požadavky vedly k tomu, že si každý z oslovených vybral svůj oblíbený podnik, který všechna tato kritéria splňuje. Respondenti navštěvují restaurační zařízení ve velké míře, proto jsou jejich zkušenosti s touto problematikou dostačující pro účely této práce.

Přestože si respondenti uvědomují zdravotní rizika aktivního i pasivního kouření, příliš si je nepřipouští, jsou ochotni se těmto negativním jevům vystavovat, ať už kvůli kolektivu, zábavě, uklidnění či uspokojení své závislosti. Myslím si, že v případě, kdy kuřák zná všechna rizika, ale přesto je ochoten je přehlížet, nemá smysl ho od kouření dále odrazovat. Spíše bych se zaměřila na prevenci, která bude směřována nekuřákům převážně v pubertálním období, neboť je z výsledků výzkumu patrné, že se respondenti setkali s první cigaretou nebo začali kouřit právě v tomto období. Důraz bych konkrétně kladla na to, aby se právě lidem středoškolského věku co nejvíce podsouvaly informace o škodlivosti kouření na lidský organismus. Kdybych

měla tuto preventivní snahu aplikovat na současnost, z hlediska zaměření svého výzkumu, apelovala bych zejména na majitele restauračních zařízení, aby dostatečným způsobem rozdělili kuřácké a nekuřácké prostory, a tím pádem chránili práva obou stran – tedy jak kuřáků, tak nekuřáků. Z toho však plyne i povinnost pro tvůrce české legislativy konkrétněji vymežit pojem „stavebně oddělené prostory“, neboť jak plyne z výsledků výzkumu, mnohá materiální rozdělení prostor jsou pouze oddělením symbolickým. Sami respondenti uvádí příklady funkčních řešení, se kterými se při návštěvě restauračních zařízení setkali. Těmito rozděleními jsou: oddělené místnosti uzavíratelné dveřmi, rozdělení pomocí pater, přičemž v obou případech nekuřáci nemusí přecházet přes kuřácké prostory. Mohu uvést i názor respondenta, který říká, že by zavedl pouze čistě kuřácké a čistě nekuřácké podniky. Zmíněné řešení by ovšem mohlo mít za následek porušení interakcí mezi lidmi ve chvíli, kdy se budou rozhodovat, zda se podřídí kuřákům, či nekuřákům. K narušení interakcí může docházet i při výběru restauračních zařízení nabízejících oddělené prostory. V daném případě se však budou lidé pohybovat pouze v jednom podniku, kdežto při rozdělení samotných podniků musí jedinci vzájemně tyto objekty opouštět.

Důležité také je přimět samotné majitele restauračních zařízení, aby měli zájem o funkční rozdělení těchto prostor. Tato oddělení však stojí velké finanční prostředky, které mnohdy majitelé nejsou ochotni nebo schopni investovat. Jako návrh řešení tohoto problému bych navrhovala například dotační programy či různé druhy daňových zvýhodnění. Jestliže chce stát prosadit svůj záměr, kterým je omezení kouření a zdravotních problémů s tím spojených, měl by být ochoten hledat řešení, které by vedlo ke spokojenosti co nejvíce obyvatel České republiky. Vhodným řešením je dle mého názoru kompromis, při kterém by každá ze stran (stát, majitelé, kuřáci i nekuřáci) byla ochotna ustoupit od určitých požadavků. Konkrétně vidím v řešení ve zřízení takzvané kuřárny, která by byla součástí podniku. Kuřáci by mohli svůj návyk praktikovat i nadále ve svém oblíbeném zařízení, ale museli by chodit kouřit

do jiné místnosti, což by udrželo čistotu vzduchu ve zbylých prostorách. Toto by vyhovovalo jak nekuřákům, tak kuřákům, kterým, jak sami připouštějí, vadí pobyt v zakouřené místnosti. Nekuřácká část obyvatel by musela svolit od svého požadavku, aby celé prostory restauračních zařízení byly pouze nekuřácké. Majitelé by museli takzvanou „kuřárnu“ zřídit i za cenu finančních výdajů. Na tyto účely by mohl přispívat stát. V tomto řešení, které je tedy formou kompromisu, vidím výhody všech výše jmenovaných stran, které ovšem mohou fungovat pouze při vykonání ústupků všech zúčastněných.

Bakalářská práce objasnila pohledy respondentů na materiální a symbolické dělení kuřáckých a nekuřáckých prostor a také odkryla jeho nedostatky. V nejšířším měřítku by tuto problematiku vyřešilo následování celosvětového trendu společností, tedy, že moderní je nekouřit.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo pomocí kvalitativního šetření popsat symbolické a materiální způsoby dělení restauračních prostor na kuřácké a nekuřácké. Pomocí základních teorií byly vytvořeny výzkumné otázky, které navazovaly na tři základní otázky této práce a pomohly je zodpovědět.

- 1) Jakými způsoby jsou prostory oddělovány?
- 2) Jak dělení prostor ovlivňuje chod restauračních zařízení?
- 3) Jak toto dělení vnímají samotní hosté?

V restauračních zařízeních se můžeme setkat s různými typy oddělení prostor. Záleží na individuálním pohledu jedince, zda tato oddělení hodnotí jako dostačující či nedostačující, tedy zda pro něj nemají pouze symbolický význam. Tento fakt je důsledkem nedostatečného zákonného vymezení.

Různé druhy dělení prostor ovlivňují různými způsoby chod restauračních zařízení, a to zejména z hlediska čistoty prostředí a spokojenosti hostů. V některých zařízeních jsou prostory od sebe neefektivně oddělené, což ovlivňuje celkový negativní dojem nekuřáků z podniků.

Tyto nedostatky by mohl vyřešit návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních. Názory na tento zákon jsou individuální, včetně možných dopadů, které by s sebou přinesl.

Doposud nikdo nevytvořil typologii rozdělení kuřáckých a nekuřáckých prostor přesto, že je tento problém čím dál tím více aktuální.

Dle mého názoru by si toto téma zasloužilo mnohem hlubší rozbor problému z hlediska rozdělení těchto prostor v celosvětovém měřítku. Z výzkumu této práce sice vyplývá, že by kuřáci byli ochotni přizpůsobit se situaci, ovšem kdyby bylo této tematice věnováno dostatek pozornosti a díky tomu nalezeno řešení na dostačující oddělení kuřáckých a nekuřáckých

prostor, zamezilo by to jakýmkoli sociálním nepokojům z hlediska této problematiky a nebyl by důvod k celoplošnému zákazu kouření v restauračních zařízeních.

ZDROJE

Knihy:

Hrubá, D., V. Šikolová. 1990. *Co je to Third-Hand Smoke aneb Jak nás – nekuřáky – ohrožuje kouření?*. Praha: Liga proti rakovině

Hrubá, D. 1990. *Mýty a fakta o kouření*. Praha: Liga proti rakovině

Metz, R., H. Grüner, T. Kessler. 2008. *Restaurace a host – základní odborné vědomosti – hotel – kuchyně*. Praha: 2008

Elektronické zdroje:

HACCP. 2009. „*Kategorizace hostinských zařízení*.“ [online]
[cit. 22. 2. 2015]. Dostupné z
<<http://haccp.webnode.cz/hostinska-cinnost/kategorizace-hostinskych-zarizeni/>>

Pospěch, P. 2003. „*Městský veřejný prostor: Interpretativní přístup*.“
[online] [cit. 22. 2. 2015]. Dostupné z
<http://sreview.soc.cas.cz/uploads/ce976392e370e5d77675e70e33b25aaf2229f972_13-1-14Pospach14.indd.pdf>

Kodeda, M. 2009. „*Historie hostinců – původ českých názvů v pohostinství*.“ [online] [cit. 25. 2. 2015]. Dostupné z
<<http://www.pivovary.info/view.php?cisloclanku=2009110014>>

- Secondus, F. F. 2011. „*Pub.*“ [online] [cit. 28. 2. 2015]
Dostupné z
<<http://en.wikipedia.org/wiki/Pub>>
- Vinopal, J. 2005. „*Instituce hospody v české společnosti.*“ [online]
[cit. 10. 3. 2015]. Dostupné z
<http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3925/f11/100027s_Vinopal-hospody.pdf>
- Koch, O. 2012. „*Stavebně (ne)oddělené prostory pro kuřáky a nekuřáky.*“ [online] [cit. 11. 3. 2015]. Dostupné z
<<http://mybychomtoudelalilepe.cz/stavebne-neoddelene-prostory-pro-kuřáky-a-nekuraky>>
- Schwarz, J., M. Šuster. 2008. „*Kouření v restauracích, práva nekuřáků a legitimita státních zásahů.*“ [online] [cit. 20. 3. 2015]. Dostupné z
<http://www.libinst.cz/Files/KqLFy4r2/profile/2599/PA_1_2008.pdf>
- Travel Magazín. 2014. „*Zákaz kouření! Ve kterých zemích Evropy nám hrozí pokuta?*“ [online] [cit. 23. 3. 2015]. Dostupné z
<<http://magazin.travelportal.cz/zakaz-koureni-evropa/>>
- Ministerstvo vnitra. 2005. „*Zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.*“ [online] [cit. 24. 3. 2015]. Dostupné z
<<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-379>>

- Guřanová, L. 2013. „*Přpadn dopady schvlen zákona o zákazu kouřn na restaurace.*“ [online] [cit. 28. 3. 2015]. Dostupné z <http://is.vsh.cz/th/9842/vsh_m/diplomova_prace_dtrhjmc.pdf>
- uLekaře.cz. 2009. „*Aktivn versus pasivní kouřn.*“ [online] [cit. 3. 4. 2015]. Dostupné z <<http://www.ulekare.cz/clanek/aktivni-versus-pasivni-koureni-11370>>
- Horkov, N. 2004. „*Čeři a hospody.*“ [online] [cit. 4. 4. 2015]. Dostupné z <http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a3133/f3/100403s_or41025.pdf>
- stop-koureni.cz. 2011. „*Dementní kvůli pasivnímu kouřn?*“ [online] [cit. 19. 4. 2015]. Dostupné z <<http://magazin.ceskenoviny.cz/zpravy/dementni-kvuli-pasivnimu-koureni/579936>>
- Mayor, B. M., A. K. Pugh. 2005. „*Language, Communication and Education.*“ [online] [cit. 20. 4. 2015]. Dostupné z <https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=gV6AAAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA28&dq=pierre+bourdieu+the+berber+house&ots=e5n4AYbQN0&sig=fODk_SfOBsIE8jyIwgU2UAt-pII&redir_esc=y#v=twopage&q&f=false>

PŘÍLOHY

Příloha 1 – scénář rozhovoru – nekuřák

Obecné informace

- Kouřil/a jste někdy či to alespoň zkoušel/a? Proč?
- Proč si myslíte, že kuřáci u cigaret zůstávají?
- Dokázal/a byste přijít na nějaké výhody/nevýhody kouření cigaret?

Funkce restauračního zařízení

- Jak často navštěvujete podniky typu restauračního zařízení? V tomto případě se jedná o podniky typu restaurace, hospoda a bar.
- Vnímáte nějaký rozdíl mezi restaurací s hospodou?
- Jmenujte první tři slova, která Vás napadnou, když se řekne *kuřácký prostor*.
- Proč tyto podniky navštěvujete? Jaké jsou Vaše důvody k návštěvě takovýchto podniků?
- Máte nějaký svůj oblíbený podnik, který navštěvujete častěji než ostatní?
- Čím Vás tak zaujal?
- Dokázal/a byste mi tento podnik popsat?
- Je něco, co by Vám ve Vašem oblíbeném podniku chybělo nebo co byste změnili?
- Jaké charakteristické rysy musí restaurační zařízení mít, aby se Vám v něm líbilo a případně se tam vraceli?

Dělení kuřáckých a nekuřáckých prostor

- Jsou ve Vašem oblíbeném podniku rozděleny kuřácké a nekuřácké prostory? Jak?
- S jakými nejrůznějšími děleními jste se kdy setkal/a?
- Ve Vašem oblíbeném podniku je pro Vás rozdělení prostor dostačující?
- Pokud by nastala situace, že celá nekuřácká část bude obsazena, šel/šla byste si sednout do kuřácké části, nebo byste vyhledal/a jiný podnik?
- Vadí Vám pobyt v zakouřené místnosti?
- Určitě jste již slyšel/a o tom, že Poslanecká sněmovna připravuje návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních, co by to pro Vás znamenalo? Považujete to za zásadní krok, nebo je Vám to jedno?

- Myslíte si, že to bude mít negativní dopad na společnost kuřáků či majitele restauračních zařízení, také jinak – myslíte si, že po tomto zákazu přestanou kuřáci tyto podniky navštěvovat?
- Dokázal/a byste přijít na takové řešení, které by vedlo ke spokojenosti všech, to znamená jak kuřáků, tak nekuřáků?
- Máte zkušenost se zákazem kouření v restauračních zařízeních v jiných zemích?

Zdravotní rizika

- Slyšel/a jste někdy pojem pasivní kouření? Co o tom víte?
- Měl někdy někdo z Vašich blízkých zdravotní problémy právě kvůli kouření?
- Jaký si myslíte, že by byl nejlepší způsob odradit uživatele cigaret od kouření?

Sociální interakce

- Chodíte do restauračních zařízení s přáteli?
- Jsou všichni členi Vaší party nekuřáci, nebo jste smíšení?
- Pokud smíšení, jaké v tom případě volíte prostory?
- Nevychází se tímto mezi vámi konflikt?
- Bylo někdy vaše skupinové téma k hovoru přeměřováno na kouření v restauračních zařízeních? Pokud ano, shodoval/a jste se s názorem většiny?
- Setkal/a jste se někdy s někým, kdo striktně odmítl s Vámi sdílet právě Vámi vybraný prostor?

Příloha 2 – scénář rozhovoru – kuřák

Obecné informace

- Jak dlouho kouříte?
- Kolik vykouříte denně cigaret?
- Snažil/a jste se někdy přestat?
- Podařilo se Vám to? Na jak dlouho?
- Proč jste vůbec začal/a kouřit?
- Jaké největší výhody/nevýhody vidíte při kouření cigaret?

Funkce restauračního zařízení

- Jak často navštěvujete podniky typu restauračního zařízení? V tomto případě se jedná o podniky typu restaurace, hospoda a bar.
- Vnímáte nějaký rozdíl mezi restaurací s hospodou?
- Jmenujte první tři slova, která Vás napadnou, když se řekne *nekuřácký prostor*.
- Proč tyto podniky navštěvujete? Jaké jsou Vaše důvody k návštěvě takovýchto podniků?
- Máte nějaký svůj oblíbený podnik, který navštěvujete častěji než ostatní?
- Čím Vás tak zaujal?
- Dokázal/a byste mi tento podnik popsat?
- Je něco, co by Vám ve Vašem oblíbeném podniku chybělo nebo co byste změnil/a?
- Jaké charakteristické rysy musí restaurační zařízení mít, aby se Vám v něm líbilo a případně se tam vracel/a?

Rozdělení kuřáckých a nekuřáckých prostor

- Jsou ve Vašem oblíbeném podniku rozděleny kuřácké a nekuřácké prostory? Jak?
- S jakými nejrůznějšími děleními jste se kdy setkal/a?
- Nemáte někdy vůči nekuřákům špatné svědomí?
- Pokud by nastala situace, že celá kuřácká část bude obsazena, šel/šla byste si sednout do části nekuřácké, nebo byste vyhledal/a jiný podnik?
- Přesto, že jste kuřák, nevádí Vám pobyt v zakouřené místnosti?
- Určitě jste již slyšel/a o tom, že Poslanecká sněmovna připravuje návrh zákona o celoplošném zákazu kouření v restauračních zařízeních, co by to pro Vás znamenalo? Myslíte si, že byste poté navštěvovala tyto podniky méně?

- Dokázal/a byste přijít na takové řešení, které by vedlo ke spokojenosti všech, tedy jak kuřáků, tak i nekuřáků?
- Máte zkušenost se zákazem kouření v restauračních zařízeních v jiných zemích?

Zdravotní rizika

- Víte, jaké onemocnění Vás může potkat, pokud budete nadále kouřit cigarety?
- Neměl/a jste již kvůli kouření nějaké zdravotní obtíže?
- Jako aktivní kuřák se automaticky stáváte i pasivním kuřákem, víte nějaká fakta ohledně tohoto pojmu?
- Měl někdy někdo z Vašich blízkých zdravotní problémy právě kvůli tomu, že kouřil cigarety?
- Jakým způsobem si myslíte, že by se uživatelé cigaret dali od kouření odradit?

Sociální interakce

- Chodíte do restauračních zařízení s přáteli?
- Jsou všichni členové Vaší party nekuřáci, nebo jste smíšení?
- Pokud smíšení, jaké v tom případě volíte prostory?
- Nevyvolává se tímto mezi vámi konflikt?
- Bylo někdy vaše skupinové téma k hovoru přesměrováno na kouření v restauračních zařízeních? Pokud ano, shodoval/a jste se s názorem většiny?
- Setkal/a jste se někdy s někým, kdo striktně odmítl s Vámi sdílet právě Vámi vybraný prostor?

Příloha 3 – scénář rozhovoru – majitelé

Návrh zákona o zákazu kouření v restauračních zařízeních

Jak hodnotíte návrh zákona o absolutním nekouření ve všech prostorách v restauračních zařízeních a podnicích tohoto typu? Co by to podle Vás pro Vás znamenalo?

Příloha 4 – ukázka kódovaného přepisu rozhovoru a kódovník

Důvod návštěv	23	Respondent: V době puberty to bylo kvůli zábavě, tanci, muzice, pobavení. V současné době jsou tyto prostory užitečné proto, že se tam setkáváme s přáteli a bavíme se.
Oblíbený podnik	24	Tazatel: Máš nějaký svůj oblíbený podnik nebo podniky, který navštěvuješ častěji než ostatní?
	25	Respondent: Určitě.
	26	Tazatel: Čím tě zaujal, nebo zaujaly?
Oblíbený podnik	27	Respondent: Tak většinou jsem se tam dostala tak, že mě tam přivedl nějaký můj známý, že s tím podnikem měl dobré zkušenosti. Vracím se do nich nejčastěji proto, že i já s nimi mám dobré zkušenosti, jsou cenově přijatelné, ale zároveň to nejsou žádné pajzly. Jsou příjemné, hezké, obsluha je milá.
	28	Tazatel: Dokázala bys mi popsat, jak tvůj nejoblíbenější podnik vypadá?
Oblíbený podnik	29	Respondent: Ten podnik je dost velký, jedná se vyloženě o restauraci, v které je několik prostor. Tyto prostory jsou odděleny na klasickou pivnici, pak jídelnu a salonek pro pořádání akcí.
	30	Tazatel: Je něco, co ti v tomto podniku vyloženě chybí nebo co bys tam změnila?
	31	Respondent: Neří tam nic, co by mi vyloženě vadilo natolik, abych to změnila. Nic bych neměnila.
	32	Tazatel: Jsou v tvém oblíbeném podniku rozděleny kuřácké a nekuřácké prostory?
kuřácké a nekuřácké	33	Respondent: Ano, jsou tam od sebe prostory odděleny, ale přes obědy se tam kouřit nesmí nikde vůbec, potom je tam ale ten salonek, zhruba pro dvacet lidí, tak tam se kouřit může. Až po těch obědech teda.

Zdroj: vytvořeno autorkou

The screenshot shows the MAXQDA 11 software interface. The main window displays a code system (Soustava kódů) with a list of codes and their frequencies. The code system is titled 'Soustava kódů' and has a total frequency of 23. The codes and their frequencies are:

Code	Frequency
Způsob odrazení od kouření	1
Volba kuřáckého či nekuřáckého prostoru	3
Pasivní kouření	1
Zdravotní rizika	2
Kuřácké a nekuřácké prostory	4
Oblíbený podnik	3
Důvod návštěv	1
Free-listening	1
Restaurace X Hospoda	1
Počet návštěv	1
Výhody kouření	1
První cigareta	1
Počet cigaret denně	1
Začátek kouření - věk	1
Základní informace	1
Sety	0

Zdroj: vytvořeno autorkou

Příloha 5 – grafické značky

Obrázek 1

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Obrázek 2

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Obrázek 3

Zdroj: vytvořeno autorkou

Příloha 6 – fotodokumentace

Foto 1

Zdroj: vytvořeno autorkou

Foto 2

Zdroj: vytvořeno autorkou